

ВІСНИК ЖЕСЕРД

- VISNYK

Свобода народім!
Свобода людині!

Спілбні - політичний місачник

ЗМІСТ

Іван Левадний — Розкуються незабаром заковані люди	1
В обороні Нескорених — Звернення Проводу ОУН	3
Михайло Осадчий — Батьківщина!	6
Повідомлення Пресової Служби ОУН	6
М. Трихрест — Істота „революційної демократії”	8
Я. Гриневич — Чи був це акт політичного русофільства? ..	11
М. І. — Початки УГАкадемії та праця її абсолювентів	15
Данило Кулиняк — Два крила	18
Л. Полтава — „По війні бандерівці вели глибоку розвідку ..	21
Уляна Целевич — Чи буде суд, чи буде кара?!	23
Оксана Керч — Про наш театр	26
Софія Наумович — Пара літературознавців	30
Б. Казанівський — Вже по коляді	31
З життя Відділів	31
Хроніка	32

ОРГАНІЗАЦІЯ
ОВОРОНИ
ЧОТИРЬОХ
СВОБІД
УКРАЇНИ

У ВИДАВНИЦТВІ ООЧСУ МОЖНА НАБУТИ ТАКІ КНИЖКИ:

Е. Маланюк: Illustrissimus Dominus Mazepa — тло і постаті, стор. 32	0.50	Л. Полтава: 1709 (роман), стор. 224, ціна: т. о. 2.50 м. о.	2.00
Е. Маланюк: Малоросійство, стор. 36	0.50	Я. Стецько: 30-те Червня 1941 р., стор. 463, ціна: т. о. 7.00, м. о.	6.00
Е. Маланюк: До проблеми большевизму, стор. 82	1.00	М. Сосновський: Україна на міжнародній арені 1945-1965, стор. 272	3.50
Е. Маланюк: Нариси з історії нашої культури, стор. 80	0.50	Ф. Б. Корчмарик: Духові впливи Києва на Москов- щину в добу Гетьманської України, стор. 245	4.00
Е. Маланюк: Остання весна (поезії), стор. 104	1.50	* Коссак-Охримович-Тураш: стор. 190, ціна: т. о. 4.00, м. о.	3.00
Е. Маланюк: Серпень (поезії), стор. 72	2.00	О. Дяків-Горновий: Ідея і чин, стор. 408, т. о.	5.00
* Історія Русів, стор. 346	3.00	П. Савчук: Гетьман Мазепа	2.00
Д. Донцов: Підстави нашої політики, стор. 210	2.75	П. Савчук: Ідея і любов (драма на 3 дії)	0.50
Д. Донцов: Правда прадідів великих, стор. 95	1.00	П. Савчук: Чотирьох з мільйонів (трагедія на 5 дій)	1.00
Д. Донцов: Хрестом і мечем, стор. 319, ціна: т. о. 5.00, м. о.	4.00	П. Савчук: Облога замку (мелодрама на 5 дій)	1.00
О. Оглоблин: Гетьман Іван Мазепа та його доба, стор. 410	6.00	О. Бабій: Повстанці (поема), стор. 180	2.00
О. Оглоблин: Думки про Хмельниччину	1.00	О. Запорожець: В одвічній боротьбі, стор. 370	2.00
О. Оглоблин: Українсько-московська угода, сторі- нок 100	0.50	Вадим Лесич: Кам'яні луни	1.50
О. Оглоблин: Хмельниччина і українська держав- ність, стор. 24	0.25	Р. Володимир: Палки серця (поезії), стор. 215	2.50
О. Оглоблин: Думки про сучасну українську істо- ріографію, стор. 87	1.50	Зореслав: З ранніх весен (поезії), стор. 112	2.00
А. Княжинський: На дні СССР, стор. 232	2.75	"ЗА ВОЛЮ УКРАЇНИ" — історичний збірник УСС, 1914-1964, стор. 608, т. о.	12.00
У. Самчук: Чого не гоїть вогонь (роман) сторі- нок 288	3.75	В. Гаврилюк: Тінь і мандрівник (поезії), стор. 105	2.00
Ф. Одрач: Щебетун (повість), стор. 294	2.50	М. Кущір: Край і еміграція, стор. 47	0.75
Т. Ерем: Советський акваріум, стор. 142	0.50	М. Острoverха: На закруті, стор. 142	2.00
Л. Старицька-Черняхівська: Іван Мазепа, сторі- нок 154	1.25	М. Острoverха: Великий Василіянин, стор. 48	0.50
Л. Старицька-Черняхівська: Останній сніп, сторі- нок 44	0.50	М. Острoverха: Гомін здалека, стор. 127	1.50
М. Щербак: Вагаття (лірика), стор. 64	0.75	М. Острoverха: Влиски і темряви (спогад), стор. 208	2.00
М. Щербак: Шлях у вічність, стор. 29	0.25	М. Острoverха: Чорнокнижник із Зубрівки, стор. 32	0.50
В. Гришко: Панславізм в советській історіографії і політиці, стор. 37	0.25	М. Острoverха: Грозна калини, стор. 132	2.00
В. Кравців: Людина і воїк (сл. п. Р. Шухевича- Чупринки), стор. 31	0.25	М. Острoverха: Без докору (міркування на мис- тецькі теми), стор. 154	1.50
РІЧНИКИ ВІСНИКА (тверда оправа)	8.00	М. Чубатий: Книга Русь-Україна та виникнення трьох східнослов'янських націй	2.50
Е. Лихович: Перевірка наших позицій, стор. 15	0.25	Хосе Орtega - I - Гассет: Бунт мас	2.00
Е. Лихович: Форма і зміст українських змагань	2.50		
В. Очминський: Крим (історичний нарис), стор. 31	0.25		
Н. Мірчук: З моого духа печаттю (25-ліття ОУН), стор. 30	0.50		
Н. Мірчук: Відродження української ідеї, стор. 63	1.00		
Н. Мірчук: Під покров Богородиці (свято УПА), стор. 32	0.25		
Н. Мірчук: Українська визвольна справа і україн- ська еміграція	1.00		
Н. Мірчук: Українська Повстанська Армія — 1942- 1952, стор. 319	2.00		
Н. Мірчук: Українська Державність 1917-1920, стор. 400	5.00		
С. Збаразький: Крути, стор. 104	1.00		
Г. Косника: Фавст з Поділля, стор. 95	1.00		

АНГЛОМОВНІ ВІДАННЯ:

Le Vasseur De Beauplan: A Description of Ukraine	3.00
N. Chirovsky: Old Ukraine, 480 pp.	7.00
N. Chirovsky: The Economic Factor in the Growth of Russia, 178 pp.	3.75
N. Chirovsky: The Ukrainian Economy, 93 pp.	1.50
N. Chirovsky: An Introduction to Russian History, 280 pp.	4.50
L. E. Dobriansky: The Vulnerable Russians, 454 pp.	6.00
I. Mircuk: Ukraine and its People, 280 pp.	3.00
O. Honcharuk: If war Comes Tomorrow, 63 pp.	1.00
W. Dushnyck: The Ukrainian-Rite Catholic Church at the Ecumenical Council (1962-1965), 191 pp.	3.00

Замовлення висилати на адресу:

V I S N Y K
P. O. Box 304, Cooper Station
New York, N. Y. 10003

ОРГАНІЗУЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ І ПОШИРЮЙТЕ „ВІСНИК ООЧСУ”!

ВІСНИК

Іван Левадний

РОЗКУЮТЬСЯ НЕЗАБАРОМ ЗАКОВАНІ ЛЮДИ

Сто одинадцять років відокремлюють нас від дня смерти нашого великого поета-пророка Тараса Шевченка, який „у врем'я лютє” виступив з величезною силою, щоб, як зазначив Дмитро Донцов, „стрясти сумлінням нації, вказати їй шлях духового переродження, шлях, який чекає нових Прометеїв з їх небесним вогнем і твердими руками”.

Великий Кобзар залишився вічно живий для нашого народу. Його вогненні заклики поривають кожного свідомого патріота до геройчного чину, збуджують до боротьби за волю: „вставайте, кайдани порвіте”, зміцнюють переконання, що „встане правда! встане воля!”, запевнюють кінцевий успіх визвольних змагань: „Боритесь — поборете!”

Надхненна спадщина Шевченка як невичерпна криниця найглибших думок про Правду, Свободу і Любов, про права всіх людей на вільне, рівноправне існування служить нам дорогою вказом на нашому визвольному шляху до віборення волі рідному красі.

Як у відданого сина своєї нації і її палкого патріота, у спадщині Шевченка непередавано яскраво і переконливо відображені його безкрайня любов до батьківщини „А все таки її люблю, мою Україну”) і заклики до народу любити її („Свою Україну любіть”), і світла віра в триумф справедливості („Настане суд! Заговорять і Дніпро і гори і потече сторіками кров у синє море”), і пристрасне бажання вогненним поетичним словом збудити і звеличити „малих отих рабів німіх”, щоб між ними запанувало братолюбіє та єдиномислі і, всі разом з’єднані та згуртовані, вони могли встати за свої права, за волю, привітати „Еашингтона з новим і праведним законом”, непохитно впевнені, що ми його „діждемось таки колись”.

Життєві, яскраві, повнокровні, з великою правдивістю і переконливістю змальовані постаті Шевченкових героїв, борців за народне щастя, проти панування гнобителів на Україні. Тарас Трясило, переможець над польськими завойовниками, Іван Підкова і Гамалія, визволителі запорожців з турецької неволі, Микита Гайдай і Гнат Карий, постаті кремезних січових звитяжців, Максим Залізняк та Іван Гонта, провідники великого народного руху — все це виплекані в народній уяві незнані лицарі волі, що своєю метою поставили боротьбу за кращу долю народу, за прискорення сходу сонця, що „за собою день веде”.

Рішучий противник будь-якої неволі, гніту та утисків, Шевченко захоплено дивився в минувшину, оспіував велич України часів другої державності, геройчні морські походи, уряджувані з метою „братьів визволяті”, славу близкучих перемог української зброй на Жовтих Водах і під Корсунем, гетьманську столицю Чигирин, де „військо, як море червоне, перед бунчуками, бувало, горить”.

У протиставленні до тих золотих часів української державності ще темнішою і пригнічуючою була сучасна поетові дійсність, чорна доба українського політичного небуття. З великою силою відчуття він всебічно змалював і безоглядно засудив ту дійсність, у поемі „Сон” розкрив страхіття накинутого Україні кріпацького ярма, в поемі „Сова” показав жах рекрутчини, коли у знедоленої вдови забирають до війська єдиного сина, в поемі „Катерина” довів, що між народом пригніченим і народом гнобителів нема і не може бути ніякого контакту чи порозуміння, що українці і москалі — це два цілком різні народи із зовсім відмінним світосприйман-

ням і поглядами на життя, честь, мораль, обов'язки, вагу даного слова.

Шевченко з потрясаючою правдивістю зобразив це страхітливе поневолення цілої нації, розкрив, якими насильствами і терором тримався ненависний гнобительський режим, як нещадно придушувались всі намагання народу визволитись, як ув'язнювали та засилали всіх борців за свободу, як

Сотнями в кайданах гнали
В Сибір невольників святих,
Як мордували, розпинали
І вішали...

Але, не зважаючи на всі страхіття і знущання з народу, Шевченко непохитно вірив у прийдешню свободу, вірив у те, що „повіс вогонь новий з Холодного Яру”, „встане Україна і розвіє тьму неволі”, „прокинеться доля, козак застіва”.

Шевченкові ідеали волі і щастя людини не обмежувались лише Україною. З глибоким співчуттям ставився він і до поневолених, культурно відсталих на той час народів „непробудимого Китаю”, „Єгипту темного”, Сирії, „нечасних слов'ян”, захоплювався визвольною боротьбою чеського народу проти німецьких феодалів у XV столітті, оспівував героїчний спротив вільних кавказьких народів російському царству, який під виглядом прилучення їх до культури ніс страшні кайдани рабства і руїну їх самобутній культури.

Зі своїми вогненними закликами Шевченко звертався не лише до своїх сучасників. Його звернення були спрямовані і до майбутніх генерацій, до ще не народжених земляків. Нові покоління українського народу підхопили Шевченкові кличі і завзято заходились над їх здійсненням.

У буряні роки третьої державності українські вояки взяли портрети Шевченка на свої прапорти

“VISNYK” — “THE HERALD”

Published by Organization for Defense of Four Freedoms for Ukraine, Inc.

Monthly except July and August when bimonthly.
Second class postage paid at General Post Office,

New York, N. Y.

Board of Editors

Address: P. O. Box 304, Cooper Station,
New York, N. Y. 10003

ри, а „Заповіт” звучав як другий національний гімн України.

Коли замовкли бойові гармати на фронтах визвольних змагань, український народ вдався до інших методів боротьби, щоб розкуватись від ненависної неволі. У глибокому підпіллі діяли на Східній Україні організації СВУ - СУМ і на Західній Україні — УВО - ОУН.

Вічно живі визвольні ідеї Шевченка служили дороговказом у боротьбі за визволення України. Вірність цим ідеям засвідчили під час другої світової війни країні сини народу у лавах УПА.

Боротьба не припиняється, лише змінюються її методи відповідно до обставин. У засекречених місцях, на конспіративних квартирах українські націоналісти в краю невпинно діють далі, складають сміливі пляни нової боротьби, опрацьовують тактику спротиву, який скоро стане всенароднім і наблизить заповітний день, коли „світ правди засвітить”.

Ідеї Шевченка живуть у народніх масах. Ці ідеї підхопила молодь, праправнуки Великого Кобзаря. Покоління молодих українських поетів-шестидесятників — Василь Симоненко (тепер уже покійний), Ліна Костенко, Микола Вінграновський та інші, вважаючи своїм учителем Шевченка, непохитно пішли його шляхом, наголошуячи права українського народу на вільний національний розвиток і вільні умови для ширення рідної мови.

Країні представники різних ділянок української культури, переважно молодь, мужньо виступають в обороні рівноправності рідної мови, проти русифікації, за вільний національний розвиток українського народу, за здійснення тих прав, які обіцяла йому на папері совєтська конституція України. Іван Світличний, Іван Дзюба, Іван Кандиба, Левко Лук'яненко, Іван Гель, Михайло Горинь, Опанас Заливаха, Святослав Караванський, Михайло Масютко, Валентин Мороз — люди з різних місцевостей України, але з однаковими переконаннями, байдуже чи з партійними або комсомольськими квитками чи без них, промовляють не з партійних, а з національних позицій і йдуть Шевченковими слідами. Майже всі впали вони, ці Шевченкові внуки, жертвами урядових репресій, але свідомість справедливості своїх вимог, „іскра вогню великого” не згасла в їх серцях,

В ОБОРОНІ НЕСКОРЕНІХ

Звернення Проводу ОУН до всієї Української Спільноти

Услід за повними тривоги вістками з концтаборів Мордовії і російських тюрем про підступне вбивання українських і інших політичних в'язнів та про систематичне затруювання культурних творців, щоб зламати їх волю і здатність до творчості, а то й фізично убити, — нова хвиля відкритого сталінського російського терору заливає Україну.

Ганебне судилище над Валентином Морозом, екзекутивство КГБ сл. п. Алли Горської, убивство у концтаборі сл. п. Михайла Сороки, останні арешти культурних діячів Івана Світличного, Вячеслава Чорновола, Євгена Сверстюка, Івана Дзюби й інших — засвідчують, що Москва все наново повертається до жахливого терору, який є суттю володіння її над уярмленими націями. Москва не зміниться ні в чому. Москва Івана Калити, Петра I, Катерини II, Миколи II, Леніна, Сталіна, Хрущова, Брежнєва, Малюти Скуратова, Дзержинського, Єкова, Берії, Шелепіна, Серова чи Андропова — все та сама.

Неможливо с еволюцією її терористичної системи до системи свободи і респектування прав людини і нації. Її імперія може вдержуватися лише варварським терором, обманом і обіцянками „радо на землі“ для тих, що дають себе обдурювати. Так було з т.зв. обороною православ'я проти турків, так було з пансловізмом, так було і є з „обороною пролетаріату всього світу“, так є з „підтримкою“ „національно-визвольних вісін і революцій поневолених західніми імперіалістами народів“... Обман і брутальне насильство — це шляхи Москви. Нікчемність і підлість, ніж і наган, підступні убивства і ламання волі та характерів з помічно найбільш перфідних засобів модерної науки, медицини, психіатрії, щоб тільки „навернути“ свою жертву на свою віру диявола, на служіння російському антихристові — це шляхи Москви. Кожна свободна думка, найменший прояв іншої думки, навіть молитва має бути на лад російських катів і варварів. Хто не думас, хто не вірус так, як москаль, хто не поклоняється тим самим ідолам, що їм поклоняється москаль, той мусить бути ув'язнений, катований, знищений. Людиновбивство і народовбив-

як і в серцях усього народу. І на місце їх стають сотні й сотні нових героїв.

Наближається день, коли ця іскра спалахне могутнім полум'ям народнього гніву, „потече багато, багато, багато ворожої крові“, поневолені народи визволяться, Україна стане вільною і „на оновленій землі“, згідно з Шевченковим пророкуванням, запанує воля і правда, „врага не буде, супостата, а буде син і буде мати і будуть люди на землі“.

ство — безрозбірне цілих народів — це історичний шлях Росії...

Цього духа незмінної від століть Росії не хочуть розуміти лідери вільного світу, не бачачи, що їм загрожує російський потоп, якщо не відродять у себе патріотичного духа, героїчного стилю життя воюючого християнства і віри в Бога та моралі, спертої на ній і службі нації. Трагедією світу є і той факт, що Й. Церква вільного світу пішли на співпрацю з народовбивчою і безбожницькою Москвою, яка переслідує християн і взагалі віруючих в Бога. Навіть Ватикан мовить, коли судять Владику Величковського, коли судять Мороза, коли вбивають Аллу Горську, коли нові жертви за права людини, за свободу творчості, за права, дані Богом кожній нації, приносяться на жертвонiku російського молоха. Ватикан і інші західні Церкви мовчать, коли українські культурні творці хотіли висловити тільки думкою, тільки словом, тільки пером, пізнзем, долотом свої погляди, свої патріотичні, християнські переконання і за це були ув'язнені, мордовані, катовані... Папа, Архієпископ Кентерберійський, Царгородський Патріарх і інші мовчать, коли великий духом і вірою Валентин Мороз пише: „Церкву — остою духа треба берегти!“ або — „Головне — Церкву відстоїти!“... Західні Церкви у цей страшний час важливіший діялог з безбожницькими тиранами-народовбивцями, з „Церквою“ Кремля Пімена, як діялог з християнами-мучениками.

Немає на Заході воюючого офіційного християнства, с консумуюче, так як с консумційне суспільство, суспільство наживи, обездуховлене суспільство сісти і сну-дрімоти...

Аж прийде гураган, а він уже йде, прийде пробудження, у вогні буде збуджене воно.

Сьогоднішнє сумління властивущих світу респектує лише силу! Таку силу треба нам показати!

Проте, є ще благородні елементи серед обманизованих народів, які бачать те провалля, куди їх ведуть численні лідери світу, що прагнуть виграти вибори, а не вести народ. Ці елементи патріотичні, одуховлені, непримиримі до зла, з героїчною концепцією життя. Їх мобілізувати — це наше завдання.

Головна наша ставка: наша спільнота, спільноти уярмлених москальми націй!

І ось сьогодні в обличчі останнього слова В. Мороза, яке с документом особистої мужності, гідності, героїкі Людини;

і ось в обличчі нових репресій в Україні, ведених вандалістською Москвою;

і ось в обличчі повороту терору, перфідішного за сталінський, бо навіть Сталін не важився розривати могили наших стрільців у Львові, як каже В. Чорновіл;

і ось в обличчі чергової спроби москалів замкнути уста навіть у площині найскромнішої свободи слова, сумління, культурної творчості, пов'язаної з минулим народу;

і ось в обличчі того, що у вільному світі за такої якості літературну творчість, як Валентина Мороза, нагороджують найвищими відзначеннями;

і ось в обличчі того, що найвидатніші літератори Західу, ознайомившися з фрагментами літературних історіософічних творів арештованих українських культурних творців, заявлюють, що вільний світ не має тій якості і глибини ідейної, етичної, мистецької творчості, —

— прийшов час, прийшла найвища пора на з'єднану могутню всенациональну дію всього українського суспільства, усієї української спільноти на чужині, без різниці партійно-політичних переконань, конфесій, поглядів, усього самостійницького українського табору в обороні нескорених! У цій хвилині мають зникнути у кожного українського патріота всякі упередження, а має запанувати дух спільної боротьби нації, наша дія в обороні тих, що на фронті!

С різного типу герой. С герой зі збросю в руках. Але с й герой обезбройні, без рушниць і кулеметів, лише зі своєю волею і дією, горінням нею, з характером, який протистоїть озброєному від голови до стіп тиранові. Це — найвища якість героя-мученика Христового типу!

Девіза В. Мороза — не щадити тіла, щоб не вбити душі, як казав Гр. Сковорода. „Смерть духова” настуває тоді (за Сковородою), коли лицар відхиляється від боротьби і не виконує накладеного на нього внутрішнього обов’язку. Це — „смерть лютого”. Так вмирали козаки, — каже Сковорода, — стаючи царськими дворянами, замість боронити Січ, волю, честь, правду України ...

Зброя вояна, — вчить Сковорода, — це не тільки його меч. Важливіший дух, що керує рукою, важливіша справа з Богом, який служить дух лицаря. Такими воїнами, вимріяними Сковородою, є всі ув’язнені Москвою культури творці України, які без зброї, лише своїм духом, своїм творчим умом прагнуть служити своєму покликанню Людини, Богоподібній істоті. „З Богом навіть коротке життя (война) виповнює довгі літа... А діло з Богом с саме для себе найвищою нагородою” („Азбука світу”).

А В. Мороз мовить: „Тут не йдеться про Мороза. Йдеться про кожну чесну людину на мосму місці. Зрештою, там, де люди готові до повільної смерті у володимирській в’язниці від якогонебудь хитрого хемікату, — там немає місця для дрібного честолюбства”. Так каже В. Мороз. — „Мене судитиме суд за закритими дверима. І все одні він стане бумерангом, навіть коли я буду мовчати в ізольованій від світу камері володимирської в’язниці. Бувас мовчання голосніше від крику. І навіть знищивши мене, ви не зможете його заглушити”...

Чи не нагадують ці слова В. Мороза слів Сократа перед судом? І чи не нагадус Сократова чаша з отруєю

московських отруйних застриків у володимирській чи мордовській тюрмі? Навіть, якщо б Мороз не написав уже більше нічого, його ідеї, його думи, його слова, його героя, його кришталева душа остануться нездобутими фортецею в душі всієї нації, її складовою частиною. Його горде: „Єдиний Мороз, з якого ви дійсно мали б величезну користь, — це покірний Мороз, що написав покаянну заяву... Ale такого Мороза ви не дочекаєтесь ніколи!” — Це вічне. В такому дусі мовив Сократ перед судом нечестивих ...

І ось стоймо ми тут на чужині у тіні Титанів Духа, яких знову кинено у тюрми і каземати, у тіні тих, що опинилися „серед снігів”, у „Заповіднику ім. Берії”, що пишуть силою свого духа хроніку опору не мечем, не зброя, але сміливим прагненням унаявнити свою людську істоту, Сковородину й Симоненкову Правду здійснити! — „Ми не безліч стандартних „я”, а безліч всесвітів різних”... Або Сковороди: „Я — основа всього, навіть Царства Божого, і навіть Сам Бог — не що інший, як повноцінне Я. Хто пізнав себе — той знайшов бажаний скарб Божий... Істинна людина і Бог одне й те ж”...

Стоймо ми ось тут на чужині, але чи можемо мовчати??

Мороз сказав: „Буде суд. Шо ж, будемо битися... Саме тепер потрібно, щоб хтось показав приклад твердості... Випало мені... Тяжка це місія... Сидіти за гратами не легко. Алеж не повалати себе — ще важче... І тому — будемо битися! Буде суд — і знову все почнеться спочатку: нові протести і підписи, новий матеріал для преси і радіо всього світу. Разів у десять зростає інтерес до того, що написав Мороз. Словом, буде підліта нова порція олівіс до вогню, який ви хочете загасити”.

Це сказав Валентин Мороз від самого імені і від імені всіх, що сьогодні за гратами! Треба, щоб світ почув про тих, які страждають за оборону свого достоїнства і своїх прав, за оборону наших прав і прав світу великої думки, який теж мусить стати в захист тих, що стоять у першій лаві „серед снігів” деспотії і насильства, не зламавшися...

Слово за пами! Слово за всію українською спільнотою на чужині, за нашими Церквами, за науковими, мистецькими, журналістичними, письменницькими, молодіжними, комбатантськими, жіночими, політичними організаціями, чернецьчи чинами. Від усього українського самостійницького політичного світу, від церковного, наукового, молодіжного, громадського, професійного, від усього зорганізованого українського життя на чужині має вийти полуем’яний протест перед усім вільним світом проти нової хвилі терору в Україні в обороні ув’язнених. Безперервні масові акції всього громадянства мають продовжуватися і все напово розгорятися.

Ув’язнені захисники прав нації і людини не сміють почувати себе осамітненими! Треба, щоб стихія боротьби в їх захист огорнула старих і молодих, дітей і мужчин, хлощів і жінок, щоб на свій лад і своїми методами

ми боролися в їх захист усі і кожен зокрема! Щоб заповіт Мороза щодня, щохвилини все паново справджувався, що його мовчання буде голосніше за крик!

Усе, що живе, українське, мусить стати у лаві акцій, не оглядаючись на партії чи конфесії! Хай водночас сотнями тисяч і різними мовами світу, українською зокрема, перевидаються твори В. Мороза й інших, що у тюрмах, хай „Український Вісник” стане відомий усім, хто має національну душу у вільному світі. Хай діти у школах, на академіях, на різних святах, здвигах виголошують, декламують, рецитують твори Нескорених. Хай національною честю кожного українця буде не тільки мати іхні твори, але й поширювати їх серед чужинців... Хай учні, студенти, старі і молоді вивчають „Серед снігів”, „Хроніку опору”, поезії В. Мороза й інших, як вивчають Шевченка, Франка чи Лесю Українку!

Наши поети на чужині новинні перекласти на чужі мови поезії і літературні твори Нескорених. Чужими мовами повинні лежати твори Мороза і інших на столах політиків, державних мужів, письменників і науковців вільного світу. Заходами наших наукових і літературних кіл Валентин Мороз повинен бути запропонований як кандидат на нагороду Нобеля. Хай кожному вгриваються у пам'ять, як вогонь, золоті імена історії наших днів, імена героїв, що стали до боротьби — без зброї, лише з силою свого духа, в обороні свого божественного, людського і національного Я, добровільно і свідомо йдучи на муки.

Хай ідуть сотні тисяч протестаційних телеграм до урядів вільних країн світу! Хай сотні тисяч телеграм засиллять Нікона у Білому Домі, який вибирається у відвідини до центру народобійців — Москви якраз у той час, коли в ССР скріплюється терор сталінського типу. Треба зорганізувати марш на Вашингтон спільно з членами інших поневолених націй по лінії АБН і перетворити його на величезну демонстрацію проти Москви, передаючи водночас писемну вимогу Ніксонові і документацію в справі ув'язнених Нескорених.

В цій акції не слід поминати протиболінські професій. А наші наукові і літературно-мистецькі організації мусить включити в акцію аналогічні кола вільних націй світу.

Зовнішньополітичний аспект акції мусить бути особливо заакцентований! В акції треба включати як найнирші і найрізноманітніші кола вільних націй. Акція не сміє притихати, але повинна все паново розгорятися.

Кожна форма і метода добра, якщо нагадує про те, що є країни в неволі, які борються, в той час, коли вигідний світ поринає в достатках і забутті про євос людськє достоїнство.

Там складають жертву свободи і життя. А що ми дамо тут??

Хай кожен спитає свого сумління, хай воно буде його постійним суддею за наш несповнений обов'язок супроти тих, що караються, мучаться, але не каються!

Не заведімо інших еподівань! — „П'ять років тому мене посадили на лаву підсудних, — пише В. Мороз, — і звідти вилетіла стріла. Потім мене посадили за колючий дріт у Мордовії — і звідти вилетіла бомба. Тепер ви знову, нічого не зрозумівши і нічого не павчivши, починаєте все спочатку. Тільки цього разу дія бумеранга буде набагато потужнішою. В 1965 році Мороз був нікому невідомим викладачем історії. Тепер його знають...”

Україна чекає на дію всієї української спільноти у всьому світі!

У січні 1972 р.

ПРОВІД ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ (ОУН)

„ЗАГРОЗА ЧИСЛО 1”

„Загрозою число 1 для світу продовжує бути Советська Росія”, — стверджує в редакційному коментарі ньюоркський „Сандей Ньюз” з 20 лютого ц. р.

„Нам набридло постійно про це говорити, — сказано в цій статті далі, — і ми могли б бути щасливіші, якби могли заплющити очі на советську небезпеку, як то роблять деякі американці. Але, на нашу думку, робити так, це значить бути зрадниками своєї країни.

Секретар оборони Мелвін Р. Лейрд заявив, що Москва розбудовує свою атомову зброю далеко швидше, як ми передбачали рік тому. Як пересторогу для Кремлю Лейрд вважає, що Америка мусить негайно прискорити розбудову своєї власної далекосяжної підводної ракетної системи.

Кремль протестує проти творених у Греції баз для американської Шостої флотилії. Цей протест має бути для нас аргументом для приступення переговорів про обмеження стратегічної атомової зброї.

Советські військові морські сили розвиваються у щораз швидшому темпі: Москва прагне випередити Америку і зробити її вже не першою, а другою потугою на морях — на всіх морях.

Уряд Нікsona вимагав у Конгресі 83 мільярди доларів на оборону. Сенатор Джан Стенніс і інші заявили, що цей бюджет має бути значно зрізаний. Але всяке обмеження оборонного бюджету неминуче обмежує наші можливості в збройних перегонах з ССРС”.

СКЛАДАЙТЕ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД!

1972 РІК — ПІД ЗНАКОМ 30-РІЧЧЯ УПА

Михайло Осадчий

БАТЬКІВЩИНО!

Батьківщино, чую, наче рану,
Біль твоїх задумливих пісень.
Знову біль — єдиний мій хісен —
У душі терпкому океані.
Океан мовчання... Рік, мов день,
І пелостки, й дім, і сніг розтане...
Яблука відстягли на прощання,
Ворон сів на яблуневий пень.
Бо коли везли із України
На очах порубані сади,
Мов пеньки тужили на колінах,
Як везли достиглі вже плоди.
... А снігів, снігів, аж зараз тъяно.
Скільки тут бійтів на свіжі рани.

ПОВІДОМЛЕННЯ

У зв'язку з арештуванням в Україні туриста з Бельгії, Ярослава Добоша та визначних діячів української культури Пресова Служба ОУН уповноважена подати наступне:

14-го січня ц. р. советська преса оголосила, що органи КГБ при Раді Міністрів УССР арештували в Україні студента-туриста Я. Добоша, бельгійського підданого, оскарживши його у „підривній антирадянській діяльності”.

12-го лютого ц. р. органи КГБ подали чергове зфабриковане оскарження заарештованого Я. Добоша, буцімто він „прибув до СССР для виконання злочинного завдання зарубіжного антирадянського Центру — ОУН-бандерівців, що перебував на утриманні імперіалістичних розвідслужб...” та що „в зв'язку з справою Добоша притягнуті до кримінальної відповідальності Світличний І. О., Чорновіл В. М., Сверстюк Є. О. та інші відомі українські інтелектуалисти й працівники української культури.

Твердження КГБ, що турист Ярослав Добош прибув до СССР „виконати злочинне завдання зарубіжного антирадянського центру ОУН-бандерівців” і пов'язання його справи з арештами визначних працівників української культури — ганебна й груба провокація, спрепарована у зв'язку з раніше заплянованим у Москві розгромом української творчої інтелігенції.

Що турист Ярослав Добош прибув до СССР „виконати злочинне завдання зарубіжного антирадянського центру ОУН-бандерівців” і пов'язання його справи з арештами визначних працівників української культури — ганебна й груба провокація, спрепарована у зв'язку з раніше заплянованим у Москві розгромом української творчої інтелігенції.

Це зфабриковане оскарження проти туриста Я. Добоша органи КГБ намагаються підсилити інкременною інсінуацією і другою провокацією, що ОУН-бандерів-

ців „перебував на утриманні імперіалістичних розвідслужб...” Така постійна катібівська брехня-провокація вже давно здемаскована незаперечними фактами, відомими цілому світові, що ОУН боролася й бореться як суверенна, ні від кого незалежна українська візвольна сила проти всіх окупантів України за відновлення Української Суверенної Держави, з демократичним ладом у ній. Під час другої світової війни ОУН, спільно з Українською Повстанською Армією (УПА), власними силами боролася проти тоталітарних імперіалістичних потуг — нацистської Німеччини і більшевицької Росії, складаючи великі жертви як на полі бою, так і в нацистських та московських концтаборах і тюремах. З доручення Кремлю згинули й три лідери ОУН — полк. Євген Коновалець, ген. Роман Шухевич-Чупринка (головний командир УПА) і Степан Бандера.

ОУН веде боротьбу за визволення України з-під московської окупації тільки власними силами і засобами українського народу, тому твердження московського КГБ, що вона на „утриманні” т. зв. імперіалістичних розвідслужб і „використовується ними в проведенні підрывної діяльності проти Радянської держави” — це інсінуація і провокація, потрібні органам КГБ як pretext для кривавої розправи з українським народом і його культурною елітою.

Всі згадані вище провокації органів московського КГБ потрібні московсько-більшевицькому урядові для того, щоб спрепарувати на заарештованих в Україні таке оскарження, яке дало б формальну „підставу” пе-реслідувати і ліквідувати визначних українських культурних працівників, що в своїй діяльності спираються на конституцію СССР-УССР, яка підібно гарантуює громадянам СССР свободу творчості, думки і слова. Начині протиконституційні засуди арештованих виявили б перед цілим світом забріханість і безправство уряду СССР та його марionетки т. зв. уряду УССР, що є членом ОН. Тому московсько-більшевицький уряд намагається провокаціями маскувати свої злочини, які викликають осуд і протест цілого культурного світу.

Препаровані політичні працеси в СССР, зокрема в УССР, відбуваються постійно, вони відомі ще за сталінських часів, коли подібними методами засуджували культурних, громадських та інших діячів, велику частину яких згодом реабілітували, часто вже після їхньої смерті.

Українське суспільство гостро засуджує цю чергову провокацію органів КГБ й московсько-більшевицького уряду і протестує перед цілим культурним світом проти безправ'я і нелюдських злочинів, що їх чинять московські окупанти в Україні. 16.2.1972 р.

ЧИТАЧУ! ЗРОБИ ДАРУНОК ПРИЯТЕЛЕВІ: ПЕРЕДПЛАТИ ДЛЯ НЬОГО „ВІСНИК” — ОРГАН ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ.

Тарас Шевченко

РОЗРИТА МОГИЛА

Світе тихий, краю миць.
 Моя Україно!
 За що тебе сплюндрували?
 За що, мамо, гинеш?
 Чи ти рано до схід сонця
 Богу не молилася?
 Чи ти діточок непевних
 Звичаю не вчила?
 — „Молилася, турбувалась,
 День і ніч не спала,
 Своїх діток доглядала,
 Звичаю наїчала.
 Виростали мої квіти,
 Мої добрі діти, —
 Панувала і я колись
 На широкім світі.
 Панувала... О, Богдане,
 Нерозумний сину!
 Подивись тепер на матір,
 На свою Вкраїну,
 Що колишучи співала
 Про свою недолю,
 Що співаючи ридала,
 Виглядала волю!...
 Ой Богдане, Богданочку!
 Якби була знала, —
 У колисці б придушила,
 Під серцем присила!
 Сини мої на чужині,
 На чужій роботі:
 Дніпро, брат мій, висихає,
 Мене покидає,
 І могили мої милі
 Москаль розриває...
 Нехай рис, розкопус, —
 Не своє шукає...
 А тим часом перевертні
 Нехай підростають
 Та помогуть москалеві
 Господарювати,
 Та з матері полатану
 Сорочку знімати!
 Постішайте ж, недолюдки,
 Матір катувати!”
 Начетверо розкопана
 Розрита могила...
 Чого вони там шукають?
 Що там хоронили
 Старі батьки?
 Ех, якби то...
 Якби то знайти те,
 Що там поховали,
 Не плакали б діти,
 Мати б не ридала.

ПРЕЗИДЕНТ Р. НІКСОН ОДЕРЖАВ ЛИСТА
ВІД ГОЛОВИ ЦК АВН Я. СТЕЦЬКА

Вашингтон, Д. К. (Пресбюро АВН). — Президент Річард Ніксон напередодні відвідин комуністичного Китаю, а потім Москви одержав листа-інформацію, датованого 7-им лютого 1972 року, від голови ЦК АВН і Європейської Ради Свободи та члена Президії Світової Антикомуністичної Ліги, ВАКЛ, кол. прем'єра Державного Правління України Ярослава Стецька. У листі йдеться про найновіші події в Україні. До листа додано документацію в перекладах з української та інших мов. Голова ЦК АВН прохас президента Річарда Нікссона звернути увагу на останні події й арешти в Україні та в інших країнах, окупованих Москвою, і реагувати на них в дусі американських волелюбних традицій.

ХІІІ З'ЇЗД СУМА

19-го і 20-го лютого ц. р. у Нью Йорку в Статлер Гілтон готелі відбувся ХІІІ З'їзд Спілки Української Молоді Америки. З'їздом проводила президія, очолювана д'ром Б. Футесем, з почесним членом — головою ЦУ СУМА, м'гром О. Ковалем.

У програму пленарної сесії З'їзду входили: відкриття, вибір Президії З'їзду, прийняття порядку нарад, відчитання протоколу з попереднього З'їзду, вибір комісій: мандатно-верифікаційної, резолюційної, номінаційної, юнацької, дружинників, фінансово-господарської, звіти керівних органів СУМА і дискусія над звітами та ділові наради комісій.

Увечері в банкетовій залі готелю відбувся традиційний Баль Дебютанток СУМА.

В неділю, після Богослужень в українських церквах, відбулася друга пленарна сесія: уділення абсолюторії уступаючій Головній Управі, звіти ділових комісій З'їзду, доповідь голови ЦУ СУМА м'гра О. Кovalя, відчитання привітів Ієархів Церков та центральних установ-організацій, прийняття резолюцій, привіт Верховному Архиєпископові УКЦ з нагоди його 80-ліття, передача переходового прапора СУМА Осередкові СУМА ім. Київ в Дітройті, внески і закриття.

Під час З'їзду діяла виставка сумівських видань та виставка, присвячена 80-літтю Верховного Архиєпископа, які зорганізував В. Харук.

На внесок Номінаційної комісії З'їзду вибрав Головну Управу СУМА в складі: голова — м'гр С. Гановський, 1-й заступник — М. Шмігель, 2-й заступник — м'гр І. Кобаса, секретар — О. Черінь, організаційний референт — І. Шперналь, культ.-освітній референт — К. Васильк, референт зовнішніх зв'язків — А. Лозинський, референт преси й інформації — Р. Мірчук, булавний юнацтва — м'гр І. Кобаса, булавний дружинників — О. Черінь, референт фізкультури — Я. Петрик, референт жіноцтва — О. Тилко.

Виховна Рада: ред. Д. Чайковський, д-р М. Кушнір, проф. С. Вожаківський, д-р М. Богатюк, проф. З. Сагам, маestro С. Курило, пор. Л. Футала. Зв'язковий батьків-

M. Трихрест

ІСТОТА „РЕВОЛЮЦІЙНОЇ ДЕМОКРАТІЇ”

Уявлення про „революційну демократію” дає книжка колишнього ватажка соціалістів-революціонерів і міністра земельних справ Центральної Ради, М. Шаповал, під назвою „Революційний соціалізм на Україні”. За цим „талмудом” — „боротьба за соціалістичну Українську Республіку” є „боротьбою за соціалістичний інтернаціонал”, і тому, як пояснює далі Шаповал, „соціалістична держава має бути примусовим союзом із розвиненим технічним апаратом примусу”.

За Шаповалом, „у соціалістичній Українській Респуббліці продукція й обмін мають бути соціалізовані (усупільнені, „одержавлені”), а приватна власність на землю ю знаряддя виробництва — знесена”. Соціалісти не кажуть, що такий „лад” негайно обертася підвладних на жебраків, а їх, соціалістів, на безмежних володарів „держави”, на клясу-касту, панів життя й смерти отих підвладних, невідкличний, бо спровокований „державою” спротив яких має бути поборований терором, мовляв, „гра з трудовими принципами окошиться на буржуазії і її діях такими єгипетськими карами, які ще їй не снилися”... Шаповал устійнонос, що „в питанні про селянство у програмі і про терор у тактиці большевики стали на ту позицію, де були соціалісти-революціонери”. Українські соціалісти усвідомлюють, що на перешоді їм завжди стоятиме релігія, тому вони передбачили й відповідні заходи проти неї, мовляв, „релігія не суперечить соціалізму, але буржуазна Церква є його ворогом, а тому, логічно, ворог повинен бути знищений”.

Українська Революційно-Демократична Партія (УРДП)

— Об’єднання Демократичної Української Молоді (ОДУМ) І. П. Багряного та М. Хвильового (Фітільова), як еміграційне видання „революційного соціалізму”
М. Ю. Шаповала

В тягу яничаризації українські соціалісти-революціонери стали боротьбистами, а соціалісти-демократи — укалістами. Публіцист С. Ніколишин писав у 1947 році, що „в часі, як точилася боротьба українського війська проти московських комунно-большевиків, боротьбисти та укалісти, як зрадники, перейшли на бік ворога й билися проти України”. А проте, це не завадило

ських комітетів — В. Костик, фінансовий референт — М. Фурда, референт таборування — Я. Верещак, зв'язкові Округ СУМА — Д. Сулима, Т. Чурма, М. Лисак, А. Брэздун, М. Бачара, З. Галькович, Т. Мельник. Члени: Т. Олещук, А. Лавро, М. Шашкевич, В. Питяк, А. Никончук.

Контрольна Комісія: інж. М. Семанишин, М. Климко, С. Кіра, М. Куляс, Т. Боднар. Товариський Суд: д-р Б. Футей, Д. Куляс, М. Почтар, І. Щікевич і О. Ференс.

визначному УРДП-івцеві, А. Гудовському („Українські Вісті” — У. В. — з 13-го червня 1954 р.), повторити за Є. Бурштинським („Вперед” І. Майстренка): „Ми завжди будемо високо цінити вклад українського комунізму в розвиток української визвольницької концепції; ми ціннимо й будемо цінити укалізм, як гордий заклик до боротьби за українську суверенну безклясову державу, і його діячів, як героїв, що впали за велике і слушне діло”. — Чи ж не блузнірство над тими мільйонами невинних українських людей, що загинули з рук Москви, якій допомагали оті „діячі укалізму”.

УРДП, як шкідливе для української справи твориво, увібрало в себе певне число тих зрадників — укалістів та боротьбистів, — які так чи інакше опинилися по цей бік залізної заслони.

У статуті УРДП з 1945 р. (п. 12) зазначено, що емблемою її є „червоний диск (сонце), уміщений на жовто-блакитному полі у формі щита; на дискові — масивний золотий тризуб на схрещенні меча, серпа й молота”. — Чим горщик накипів, тим він і смердить.

У брошурі „УРДП та її критики”, яку видав пропагандивний відділ УРДП 1948 р., стоїть питання: „Чи ми марксисти-матеріялісти?” Відповідь така: „Ми взагалі не знаємо, чому це бути послідовником якогось історично-візанітого філософського вчення у вільному демократичному, культурному світі вважається за гріх?” — Недвозначне зголослення до кодла марксизму-соціалізму-комунізму.

„Наші позиції” ч. ч. 1, 2 і „програма” УРДП з 1948 р. стоять на соціалістичній засаді відокремлення Церкви від держави. Іншими словами УРДП відкидає невідкличну, в дусі Т. Шевченка, передумову визволення України, а то через теософічне „єдиномислі”, себто через поєднання в українській людині і нації Христової віри, як надрядного складника, з духовими первінами істоти українця. У творах Багряного його герой — Матяж („Моритурі”), Андрій („Гетсиманський Сад”) — безбожники. Сам Багряний принагідно казав Петрові Кривобоку, тоді ще членові УРДП: „На таку мати потрібна релігія. Хто її сприйме на нашій, українській землі?” Багряний ніби не бачив, що після втечі московських комунно-большевиків від німців під час другої світової війни українці спонтанно віdbudovували своє релігійне життя.

У своїй брошурі, оприлюдненій у 1946 р. під назвою „Молодь Великої України й наші завдання”, Багряний виявив себе „практикуочим” визнавцем матеріялістичного світогляду і, отже, прихильником злочинної ідеології марксизму-соціалізму-комунізму, що з нього випливає. Для Багряного матеріялістичне й споживацьке устійнення К. Маркса „буття визначає свідомість” було міродатним. Він високо, хоч і незграбно, підносить матеріялізм, мовляв, „як знання”, у противагу ідеаліс-

тичному світоглядові. Для Багряного примат духа, що й те „буття” підпорядковує собі, не існує. Намагання зберегти матеріалістичний світогляд у свідомості „молоді Великої України” і є одним із завдань Багряного. Поруч із тим його брошуря націлена на єдність української молоді взагалі і стала клином для розколювання її по лінії „збручів”. У дусі московсько-большевицької „Правди” була й наклепницька писанина якогось С. Дорошенка в „У. В.” з 19-го лютого 1950 р., мовляв, „Пласт є ідеальною експозитурою Об’єднання Українських Націоналістів (ОУН), а Спілка Української Молоді (СУМ) — бандерівська прибудівка з фашистською „ідеологією”. Так збито докупи ОДУМ у тому ж році в Нью Йорку. У „Свободі” (тижневику) з 2-го грудня 1967 р. („ОКО”) зазначено, що І. Багряний був надхненником творення ОДУМ’у.

Хіба українство будь-коли мало „фашистську” молодь, поза тією, яка саме в боротьбі проти червоного й брунатного фашизму кривавилася під час визвольних змагань, в організації СВУ-СУМ у тридцятих роках та в часах другої світової війни в лавах ОУН-УПА? Навіщо було так на руку Москви брехати?

Засновниками УРДП вважаються Г. Костюк-Подоляк-Гриневич, Ю. Дивнич (Лавріненко), Б. Лівицький та І. Багряний. Останній невдовзі став „вождем” цього неукраїнського творища. У „Наших Позиціях” ч. 2 з 1948 р. зазначено, що „УРДП почала свою історію від часів М. Хвильового, організаційно оформилася на еміграції, а основи її ідеології поклали І. Багряний, Ю. Дивнич та В. Гришко”. Духовим батьком УРДП є М. Хвильовий, як то виникає з численних заяв чільних УРДП’ївців і, між іншим, із устійлення В. Кравчука („У. В.” з 13-го лютого 1955 р.), мовляв, „саме УРДП, як партія, є послідовним носієм і продовжуваєм ідеї Хвильового й хвильовизму”. А сам Багряний у „Гетсіманському саді” назвав Хвильового Богом з великої літери. А той „Бог”, ідейний батько УРДП, був передусім запеклим комуністом, співцем „загірної комуни”, був червоним комісаром, працював у військовому трибуналі, очолював „істребітельний отряд”, був заступником голови й головою ЧК у Богодухові на Харківщині, був невблаганим ворогом самостійності України і розстрілював українських патріотів; власною рукою розстрілював черници, а в м. Мурафі, під Харковом, його каральний загін прилюдно забив 12 просвіттян. УРДП’ївська „Наша Воротьба” (ч. 3 за 1946 р.) не крилася з тим, що М. Хвильовий був „фанатичним революціонером-комуністом, а один час навіть чекістом”:

У своїй автобіографічній новелі „Я” цей душогубець писав, що на його „сумлінні” — „шістсот, шість тисяч, шість мільйонів, тьма”. У 1933 р., під час колективізації, Хвильовий керував погромом села Кирилівки, під Харковом, а потім ще написав вірш, мовляв, як то „з димом і вогнем пішли до неба куркульська власність і самі куркулі”. Хвильовий навіть „чув”, як по нашій республіці „ходить комуна, урочисто переходить із оселі в оселю”, залишаючи за собою зарища, руїни й трупи українських людей.

Але „мурин”, зробивши своє діло, не хотів відходити, що не було в інтересах Москви. І тому що, поза матеріалістичним світоглядом та ідеологією марксизму-соціалізму-комунізму, в духовій істоті Хвильового не було більше нічого, він мусів скінчити самогубством. Може й було „каяття, та не було вороття”. Між іншим, Хвильовий у „Вальдшнепах” устами одного зі своїх героїв висловив зневагу до Т. Шевченка, мовляв, „іконописний батько Тарас навчив українських людей бунтувати”.

А співзасновник УРДП, Ю. Дивнич, у дописі до „Свободи” з 2-го вересня 1961 р. під наголовком „Великі люди виростають із власних великих зусиль і по-дvigiv” цю зневагу ще й спопуляризував. У своєму твердженні значев’я, мовляв, „перестарілий образ Шевченка пера Кониського дуже мало говорити до сучасних поколінь”, Дивнич безпідставно підкреслює, що ті „покоління справедливо протестують проти іконописного батька Тараса”. УРДП’ївець Дивнич не усвідомлює того, що московська блекота з облудонаукою марксизму-соціалізму-комунізму, поширювані „дядьками отечества чужого” й письменними невігласами-соціалістами, затъмарили справжній, вічноживий образ нашого пророка й особливо в очах молоді й... самого Дивничя, який цей самий допис проти Шевченка вже друкував десять років тому в „Бюлєтені ОДУМ’у”.

Маркс, як один із героїв „Моритурі”, дістав 25 років заслання. Перед виряджуванням бороду Маркса стриже енкаведист-стрижій. За висловом Багряного Маркс став „розстріженім”. Цим Багряний виразно виявив свою „вірую” в дусі того самого марксизму-соціалізму-комунізму, мовляв, це „історично-признане філософське вчення”, спотворене московським імперіалізмом, мовляв, може бути інший, „чистий” марксизм-соціалізм-комунізм.

І. Багряний у питанні про кадри українського народу („Наших Позицій” ч. 1) зазначає, що „вони — в КП(б)У і в комсомолі”... де вони мали змогу навчитися”... і що „тільки УРДП їх закумулює й перетопить”. Задля цього, як натискав Багряний „...ми можемо витерпіти які завгодно напади і провокаційну шамотню всіх тих, хто жахається слова марксизм, матеріалізм і ладен усіх згори вішати й викоріновати... шамотню всіх тих, хто готове розправу кулею й шибеницею, розправу з мільйонами”.

Певно, що для Багряного „марксизм, матеріалізм” є „історично-признаним філософським учненням”, а не злочинною облудонаукою, як то є в дійсності. Провокативний же наклеп Багряного на не-УРДП’ївців про готовання ними „розправу кулею й шибеницею”... „розправу з мільйонами”, яка нібито висить над визнавцями „марксизму, матеріалізму”, висить над „кадрами з КП(б)У і комсомолу”, призначений підступній меті — шляхом залякування згромадити їх в УРДП-ОДУМ’ї і таким чином перешкодити їм включитися в українське національно-патріотичне життя. Інакше цю провокацію треба було б уважати за плід хворого на манію переслідування. Хіба то не Москва чинить повсякчасно таку „розправу” над українським народом?

Українська національна революція є передусім чином відновлення порушеній ворогом єдності українства. За вийнятком московських зайд та випробуваних Москвою яничарів українські люди горнутимуться на свою землю звідусіль.

Багряний нічого не каже про кадри України, що на засланні, у в'язницях чи концентраках. Він мовчить про кадри України, що їх вилонить український народ у цілому. А щоб зміцнити своє теж провокативно-задерикувате твердження про ті „кадри”, Багряний заявляє, що „найкраще й найдібніше пішло в комсомол і компартію, а все те, що в кацетах і засланні на Сибіру, г.... й сміття, те все недонищене, і нехай воно донищеться”. За Багряним „вони донищуються” самі, без московської „кулі й шибениці”. — А бий тебе, сила Божа!

Товариш Багряного по УРДП, Г. Маланчин („Наши Позиції” ч. 1, стор. 40) теж піклується про „кадри з КП(б)У і комсомолу”, мовляв, „не можна допустити самочинної розправи плебейської стихії”. І цей „патріцій” бачить у майбутньому зрів української національної революції тільки „розправу”, а не чин привернення єдності нації, де кожна українська людина буде в осередку батьківської уваги.

Багряний до нестями лютий на український націоналізм. У „Наших Позиціях” ч. 2 з 1948 р. Багряний, виправдуючи творення УРДП, „щоб визволити Україну”, зазначив: „Потрібна партія українських селян і робітників... якщо ми такої партії (залізної організації) не створимо... значить ми не нація, а якесь плачуше, декламуюче й співаюче інтелігентсько-націоналістичне непорозуміння, а особливо, коли ми ще й чинимо опір тій єдинодоцільній тенденції, — тоді ще гірше; але всякий тут опір мусить бути немилосердно розторощений”. Отже, Багряний починає „визволення України” з творення „робітничо-селянської” партії, себто зі здійснення засади клясової боротьби, себто з „дайощ” громадянську війну проти українських „інтелігентів та націоналістів”.

Багряний свідомо пішов на творення „найбільш націоналістичної” партії у противагу ОУН, яка вже принесла величезні жертви в боротьбі за Україну. Багрянівська ж УРДП досі не тільки не зробила жадного пострілу проти ворога, але й не спромоглася навіть за протестувати проти нього. І це в часі многогранної боротьби свідомого українства проти всіх загарбників. Хіба то не ОУН і не УПА завдавали дошкульних ударів під гаслом „Геть Москву, геть Берлін!”? У 1946-48 р. р., в часі, коли засновники УРДП творили свою „робітничо-селянську” партію і розбивали українство по лінії „збручів”, саме тоді, а то 12-го травня 1947 р., СССР, Польща й Чехо-Словаччина уклали були між собою воєнно-політичну угоду для поборювання ОУН-УПА. А в Конгресовому рекорді (протоколі) ЗСА (84-ий Конгрес 1955 р.) стоїть таке: „Героїчна боротьба УПА в Східній Європі проти обидвох тоталізмів — нацизму й комунізму — є неперевершеною до цього дня”. УПА приковувала до себе щонайменше 10 дивізій військ НКВД і червоної армії та кілька змоторизованих бри-

гад. У воєнних, проти УПА, діях московські комуно-большевики втратили двох генералів — Ватутіна (1944 р.) і Москаленка (1946 р.), а збоку червоної Польщі — генерала Сверчевського (1947 р.) та щонайменше 35 тисяч посіпак НКВД-МВД-СМЕРШ’ю.

Але, очевидчаки, саме тому в своїй люті на український націоналізм Багряний у „Наших Позиціях” ч. 2, стор. 7-ї зазначив: „щодо націоналізму в лапках, як ідеології націонал-міщухів і спекулянтів, здекламованих шукачів влади й диктатури, як ідеології повзучого фашизму, то вважаємо його для української справи згубним і шкідливим; українському народові не потрібні ніякі націоналістичні дервіші”. Отже, окреслення українського націоналізму за Багряним виглядає так, немовби воно запозичене із політичного словника Москви. Хіба ОУН-УПА для Москви не є „фашизм”?

І. Багряний вигадав у „Моритурі” слабодухого дівака, який мав би бутиносіем українського націоналізму. Цьому дивакові Багряний надав рис „націонал-міщуха”, рис українського „швейка”, назвав його „Ненькалом”, мовляв, його патріотизм обмежується бідканням про „Неньку-Україну”. Від'ємна вийнятковість „Ненькала” має правити за „плачуче, декламуюче й співаюче інтелігентсько-націоналістичне непорозуміння”. А щоб посилити відразу до створеного в такий спосіб від'ємного образу українського націоналізму, Багряний притягає сюди ще й провокацію клясової боротьби. Він робить із „Ненькала” дідича, який марить про свою „земельку” і є „клясовим ворогом” супроти „робітничо-селянської” УРДП. У противагу до „Ненькала” вивів Багряний Матяжа, нібито твердого борця за матір Україну, який, проте, „розколюється” духовно на допіт в НКВД. Матяж, за Багряним, є речником хвильовизму, без релігійності й зв'язків із минулім, для якого всі національні традиції можна скопити в тямі — „техніка вирішує все”. Політичне „вірую” Матяжа (і Багряного) виявлене в його прихильності до „голодного” Маркса, з яким, а не з „Ненькалом”, Матяж поділився одержаним з передачі хлібом.

Тло „Моритурі” — НКВД’івська в'язниця з її страхіттями. Додатне, з погляду висвітлення людожерності московського комуно-большевизму, поринає у від'ємному, з погляду української національної революції. Вістря „Моритурі” звернене передусім проти українського націоналізму.

Перший генеральний секретар УРДП Г. Костюк-Подоляк-Гриневич був особистим приятелем М. Хвильового і на еміграції пописався, як один із ватажків крайньо-лівої течії під проводом І. Майстренка, колишнього члена одеського Обкуму КП(б)У, червоного професора й редактора „Чорноморської Комуни”. Г. Костюк у своїй статті „Криваві роки” („Сучасна Україна”, ч. 16, 1953 р.) вивицував українських комуністів, „тодішнє керівництво України”, як „носіїв української ідеї визволення від Москви”. Костюк відомий також як співзасновник ліховісного „Круглого стола” та ревний популяризатор В. Винниченка, що, як голова Гене-

(Закінчення на стор. 19-ї)

Я. Гриневиг

ЧИ БУВ ЦЕ АКТ ПОЛІТИЧНОГО РУСОФІЛЬСТВА?

(Закінчення)

Чи „угоди” УГА з Денікіним були важними правними актами?

Так внутрішнє право даної країни, як і міжнародне право вимагають для заключення угоди основних складових елементів, якими є: 1) дві або більше сторони, що укладають угоду; 2) предмет угоди, тобто те, про що сторони договорюються і 3) згоди сторін. Сторони можуть діяти самі, особисто або через своїх заступників, повновласників на основі важкої повновласти. Важливість повновласти є справою зasadничої ваги — від неї залежить важливість угоди. Сторона, яка уділює повновласті, мусить мати здібність правну і здібність до діянь правних, при чому існує засада, що ніхто не може перенести на другого більше права, ніж сам його посідає. Отже, повновласник репрезентує свою сторону, яка не мусить бути особисто для заключення угоди. Сторона може дану повновласть відкликати, уневажити через відповідну заяву або відповідною поведінкою.

Аналізуючи „Зятківську угоду”, тобто „угоду”, заключену 6-го листопада 1919 р., треба підкреслити, що в Зятківцях мали місце тільки розмови між уповноваженими Денікіна ген. Слащовим і повновласниками Начального Вождя УГА отам. Лисняком, сот. О. Левицьким і сот. Гр. Куріцою, які були уповноважені „для ведення переговорів у справі виміни полонених”. Воно треба зазначити, що з самих вуличних боїв у Києві 31 серпня 1919 р. були ще в половині вересня 1919 р. у полоні в групі ген. Бредова 19 старшин, коло 500 стрільців, 19 скорострільчиків і 17 кіннотчиків. Справа виміни полонених була офіційною частиною предмету переговорів делегації УГА з ген. Слащовим. Поза рамками повновластей неофіційно йшли „переговори в справі перемир’я між обома арміями”. Уповноважений Добрармії ген. Слащов з’ясував свої вимоги, при чому заявив, що виключає від участі в переговорах Дійову Армію УНР.

Про неофіційну частину розмов були повідом-

лезні Гол. Отаман С. Петлюра і Диктатор Є. Петрушевич. Вважаючи, що Начальний Вождь УГА ген. Мирон Тарнавський переступив свою компетенцію, висилаючи на власну руку делегацію УГА до Денікіна, а та делегація переступила офіційну частину дорученого їй завдання, бо вела розмови на теми „неофіційні”, Диктатор усунув ген. М. Тарнавського і полк. Шаманека, покликаючи на місце ген. Тарнавського ген. Микитку, а на місце полк. Шаманека полк. Ціріца. Сталося то 4 листопада 1919 р., а новоіменовані Диктатором довідались про це щойно 5-го листопада. Делегати УГА в Зятківцях прийняли прелімінар „угоди”, і обидві делегації, тобто УГА і Добрармії, підписали 6-го листопада „спільний протокол”, який не був остаточним, бо в його 5-ій точці виразно зазначено, що: „договір вимагає затвердження через Начальну Команду УГА, згідно Диктатора. щодо Команди Добрармії, то вона цей „Зятківський протокол” ратифікувала з місця. Тим часом ген. М. Тарнавський ще перед підписанням цього протоколу, 4-го листопада, як згадано, був усунений зі становища Начального Вождя. Йому уділив Диктатор тримісячну відпустку „для підкріплення здоров’я”. 6-го листопада 1919 р., тобто в день підписання „Зятківського протоколу”, члени делегації УГА втратили право виступати від Начальної Команди УГА, бо їх мандант ген. Мирон Тарнавський в той день не був уже Начальним Вождем, а новий Начальний Вождь, ген. Микитка не уділив їм того права. Денікінській делегації, яка прибула до Вінниці по ратифікацію „Зятківського протоколу”, ген. Микитка заявив, що „Український Уряд не може з формальних причин ратифікувати Зятківський протокол”. Проте, Уряд вишиле нову делегацію для переговорів з Добрармією. До тієї делегації ввійдуть теж представники Дійової Армії УНР. У Вінниці заключено перемир’я на два дні і вислано до Одеси нову делегацію.

Так представляється справа „Зятківської угоди”, тобто „Зятківського протоколу”, якого

українська сторона не ратифікувала, якого не підписав своєю контрасигнатурою ні Диктатор, ні Начальний Вождь ген. М. Тарнавський, що, бувши усуненим 4-го листопада зі свого становища, не міг ратифікувати „Зятківський протокол”, споряджений 6-го листопада.

Тим самим не мав місця, як помилково твердять деякі наші публіцисти, „Зятківський договір”, що його вони називають „актом політичного русофільства”. Коли б мав місце такий договір, то не було б потреби творити нову українську делегацію і висилати її в Одесу.

В міжчасі арештовано і суджено ген. М. Тарнавського і членів першої делегації. Нова делегація УГА прибула до Одеси 11 листопада, а 17 листопада 1919 р. підписала з представниками Добранрмії договір, який був ратифікований 19 листопада новим Начальним Вождем ген. Микиткою. Не ратифікував, однаке, договору Диктатор Є. Петрушевич, бо він виїхав із території України на Захід, залишаючи УГА без політичного проводу. Тим самим він, що являвся джерелом права і верховної військової влади ЗОУНР, не взяв ніякої участі у заключенні договору в Одесі. Його виїзд 16 листопада 1919 р., отже за день перед підписанням договору в Одесі, створив нову правну ситуацію і був свого роду наявним відкликанням повновластей, що їх одержала нова делегація УГА. Тим самим „Одеський договір” не мав сили ні формальної, ні правної, хоч його „ратифікував” на власну руку, без апробати Диктатора, новий Начальний Вождь УГА ген. Микитка. Цей новий „Одеський договір” не був виявом політичної угоди, бо це зазначено виразно в його 5-ій точці. Він був короткотривалим актом воєнно-тактичного змісту без будь-якого „русофільства”. Його ратифікував новий Начальний Вождь УГА як конечний акт самозбереження решток тифозної Армії, як акт вищої конечності проминального значення. А остаточне рішення Української Галицької Армії було: дальша боротьба за Незалежну Соборну Суверенну Українську Державу. Про це свідчила наявно повстанська акція відділів УГА зимою і весною 1919-1920 рр.

**

Притоку для цієї статті дала стаття п. з. „Паралелі в історії України” в Альманаху УНС на

1971 р. У ній говориться про „договір Начальної Команди УГА з Командою російської Добранрмії в Зятківцях 6-го листопада 1919 р., що був „актом політичного русофільства”. Однаке, як вище доказано, був це не договір, а тільки „спільній протокол розмов”, ведених українською і російською делегаціями, який був ратифікований лише одною російською стороною.

Стаття „Паралелі в історії України” появилася опісля окремою книжкою у В-ві „Червона Калина” в Нью Йорку 1971 р. У вступі до тієї книжки автор вияснює, що „терміни „польонофільство” і „русофільство” вжито в розумінні державно-політичної концепції, себто орієнтації на Польщу, як на союзницю проти Московщини, чи на Московщину, як союзницю проти Польщі. Він заявляє, що ні одна, ні друга концепція не дискредитує її авторів, бо вони так власне розуміли інтерес України, — вони виходили з погляду української державної рації і були однаково добрими патріотами. Цього пояснення у вступі книжки не дав автор у статті в Альманаху УНС і через те її читач не може ніяк догадатись, у якому розумінні автор статті в Альманаху УНС ужив для „договору в Зятківцях” (неіснуючого) окреслення „акт політичного русофільства”.

Коли б автор статті „Паралелі в історії України” мав намір подати в ній історію України в поодиноких її етапах, тоді він повинен був обмежитися поданням самих історичних фактів, а стриматись від їх кваліфікування, бо через те його праця перестала бути науковою розвідкою.

В р. 1930 В-во „Червона Калина” видало у Львові книжку д-ра Ганса Коха, кол. сотника УГА п. з. „Договір з Денікіним”. У тій книжці на стор. 41 автор виразно говорить, що в Зятківцях не мав місця ніякий договір, а був тільки „протокол розмов”, якого українське Командування не признало (стор. 44): „Найперше сповіщено виживаючу у Вінниці денікінську місію, що Галицький Уряд не може з формальних причин ратифікувати зятківського протоколу, але хоче вислати нову місію, яка буде уповажена до остаточного заключення перемир'я”. Так, отже, ніякого „Зятківського договору” не було. Варто б, щоб В-во „Червона Калина” перевидало книжку д-ра Г. Коха, яка вияснила б не одну подію з тих часів.

БІБЛІОГРАФІЯ

- 1) Симон Петлюра — Статті, листи, документи. В-во УВАН в ЗСА Нью Йорк, 1956 р.
- 2) Ген. Ол. Удовиченко — Україна у війні за Державність, Видавництво УСС Дм. Микитюка, Вінніпег 1954.
- 3) Корпус Січових Стрільців. Воєнно-історичний нарис. Василь Кучабський, Чикаго, Микола Денисюк, 1969.
- 4) Д-р Лука Мишуга — Похід українських військ на Київ. Віденсь, 1920. Видання „Українського Прапора”.
- 5) Д-р Ганс Кох — Договір з Денікіним (від 1-го до 17 листопада 1919 р.), Львів, 1930, В-во „Червона Калина”.
- 6) Ген. М. Капустянський — Похід Українських Армій на Київ-Одесу в 1919 р., Мюнхен, 1946.
- 7) Українська Галицька Армія — том IV, В-во Дм. Микитюка, 1968, Вінніпег.
- 8) Д-р Володимир Вілозор — На службі Батьківщині, „Лікарський Вісник”, 12-14, журнал Українського Лікарського Товариства в Америці.
- 9) Енциклопедія Українознавства в двох томах, Мюнхен - Нью Йорк, 1949 р.
- 10) Д-р Михайло Лозинський — Галичина в рр. 1918-1920, вид. в р. 1922, В-во „Червона Калина”, Нью Йорк, 1970 р.
- 11) Олександер Доценко — Літопис Української Революції, том II, кн. 1, 1917-1923, Львів, 1923, Накладом автора.
- 12) Ол. Доценко — Зимовий Похід, Варшава, 1932.
- 13) Никифор Гірняк — Останній акт трагедії Української Галицької Армії, В-во Українського Військового Інституту в ЗСА, 1959 р.
- 14) Ісаак Мазепа — Україна в огні й бурі революції, ч. 1-3, Вид. Прометей, 1951 р.
- 15) Дмитро Палій — На чисту воду, Літопис „Червоні Калини”, 1930, ч. 6-7.
- 16) Степан Шухевич — Спомини з Української Галицької Армії 1918-22, ч. 1-5, В-во „Червона Калина”, Львів, 1929.
- 17) Юра Шкрумеляк — Поїзд мерців — В-во „Червона Калина”, Львів, 1922 р.
- 18) Володимир Галан — Ватерія смерти, В-во „Червона Калина”, 1968 р.
- 19) Ярослав Гриневич — Високі ті могили, Літопис „Червоні Калини”, ч. 10, 1936 р.
- 20) Ярослав Гриневич — З XIV бригадою УГА в чотирикутнику смерти, Літопис „Червоні Калини”, р. 1937.
- 21) Ярослав Гриневич — Подільські дні — подільські ночі, Літопис „Червоні Калини”, Львів, 1938 р.
- 22) Український Народний Союз — Альманах р. 1971, ст. 67, Іван Кедрин, ст. „Паралелі в історії України”.
- 23) Іван Кедрин — Паралелі в історії України — з народи 50-річчя Ризького миру, В-во „Червона Калина”, Нью Йорк, 1971.

ВИСТУП СЛАВИ СТЕЦЬКО В НЮ ЙОРКУ

Заходом ОУВФ в Нью Йорку влаштовано доповідь мігра Слави Стецько, члена Центрального Комітету АБН та редактора „АБН-Кореспонденц” 30-го січня у вщерть виповненій Залі Українського Народного Дому. Темою доповіді була „Україна у світовому протиросійському фронті”.

Збори відкрив інж. Лев Пришляк, голова 11-го Відділу ООЧСУ, який, привітавши присутніх і прелегентку, покликав Президію в складі: мец. Вол. Савчака — голови, ред. Вол. Левенци, пані Дарії Степаняк та д-ра О. Соколишина — членів.

Слава Стецько з питомою її патетикою виголосила актуальну і цікаву доповідь про участь українців у міжнародних протикомуnistичних конференціях в Азії, де колись були сильні впливи російських білогвардійців з НТС. Українські представники на чолі з кол. прем'єром Ярославом Стецьком доклали всіх зусиль і з помічною своїх однодумців витиснули НТС з тих організацій, змінивши їх політичну платформу, в якій тепер поставлено за основну ціль боротьбу проти московського імперіалізму — носія комунізму в світі. Українські справи заступає тепер також молодь Данії, Бельгії та Швеції. В Англії, Франції і Західній Німеччині ідея боротьби з московським імперіалізмом набирає чимраз більшої сили.

Світова преса, — заявила Слава Стецько, — недавно заговорила про нові арешти українських культурних діячів в Україні. Один із них, Валентин Мороз, заявив на суді: „Вудемо битись!” Цей рух спротиву поширюється, бо має вже своїх мучеників, він є соборним, бо арештують у Києві і Львові, в Чернівцях і на Карпатській Україні. Цей рух спротиву бумерангом ударяє по Москві, і колись незнаний Валентин Мороз відомий тепер на увесь світ.

В Азії, — сказала прелегентка, — змінено ціле наставлення протикомунистичного світу супроти московського імперіалізму, і це — відповідь деяким нашим політикам, які питаютъ, чого нам шукати в Азії. В столиці Південної Кореї, Сеулі, Антикомуністична Ліга Народів Азії видає журнал англійською мовою, кілька чисел якого присвячено Україні.

Молодь наша здорована, — заявила Слава Стецько, — вона активізується в обороні прав України, і в цьому запорука перемоги української правди. Світова Ліга Європейської Свободи влаштовує суд над Москвою, подібну акцію підготовляє кол. конгресмен Керстен, і її слід нам підтримати.

Закликом до ще більшої активності закінчила прелегентка майже годинну доповідь під бурхливі оплески присутніх. По доповіді відбулася жвава дискусія і прочитано резолюції, прийняті через оплески.

Від Міжорганізаційного Координаційного Комітету Українських Жіночих Організацій Нью Йорку говорила пані Дарія Степаняк. Збіркою на цілі АБН, зайніційованою пані Хоманчук, та співом „Не пора” закінчено ті успішні збори.

О. С.

...І В АСТОРІЇ

Заходом ОУВФ в Асторії 6-го лютого ц. р. в Домі СУМА відбулася доповідь мгра Слави Стецько на тему „Україна в світовому протиросійському фронті”.

Збори відкрив голова 35-го Відділу ООЧСУ Петро Бурик привітанням прелегентки та присутніх, які виповнили залю, і покликанням президії в складі мгра Вол. Левенця — голови, булавного СУМА Івана Вітюка — секретаря, Степані Рудик від ОЖ ОЧСУ та мец. Вол. Савчака від ГУ ООЧСУ.

Прелегентка розповіла про 5-ту Конференцію Світової Антикомуністичної Ліги (ВАКЛ), що відбулася в липні 1971 р. в Манілі на Філіппінах, де представників усіх азійських народів прикро заскочила вістка про те, що Америка змінила свою політику супроти червоної Китаю, про усунення Формози з Об'єднаних Націй і про пляновану поїздку през. Ніксона до Пекіну, а потім до Москви. В Азії, — заявила прелегентка, — зударяються інтереси Америки та Москви, і тому українці мусять бути активними на тому континенті. Відомо, що Японія, в якої Москва відібрала Курильські острови та Сахалін, хоче мати сильного союзника. Москва збільшує свої впливи в світі, зокрема в Пакистані, на Індійському океані і Середземному морі. Політика Ніксона — зберегти баланс міжнародних сил, але поневолені нації, в тому числі й Україна, мають іншу політику — політику визволення. В Азії українці перекреслили доктрину інтернаціонального комунізму та вказали на московський імперіялізм, як на джерело лиха в усьому світі. Вільна Україна це кінець ССР та московського імперіялізму. Тому Москва нищить свідомих українців, як про це свідчать арешти Мороза, Чорновола, Дзюби та численних інших патріотів. „Але, — заявила прелегентка, — Москві годі вже буде задавити спротив в Україні”.

Після дискусій, прийняття резолюцій, відспівання „Не пора” та чаю, приготовленого членками ОЖ ОЧСУ, збори закінчено.

О. С.

РЕЗОЛЮЦІЇ

1. Українці, присутні на доповіді мгра Слави Стецько, закликають українську громаду Асторії і околиць всіми засобами змобілізувати публічну опінію ЗСА в захист переслідуваних і арештованих українських борців в Україні.

2. Закликають використати час перед виборами Президента ЗСА для натиску на сенаторів і конгресменів, щоб вони виступали в обороні людських і політичних прав українського народу в Україні.

3. Закликають всіх українців підтримати акцію Комісії кол. конгресмена Керстена, який організує „СУД НАД МОСКОВОЮ”.

4. Закликають всю українську спільноту на еміграції листами, телеграмами, телефонами вимагати від президента Ніксона, щоб став на захист арештованих

в Україні політичних і культурних діячів — Мороза, Караванського, Чорновола і всіх інших незаконно арештованих і суджених.

5. Закликають громадян українського роду всіма можливими засобами підтримувати акції в обороні українських політичних в'язнів, організовані нашими центральними установами і молодечими та студентськими товариствами.

6. Саме Боже Провидіння ставить сьогодні справу України на чолове місце. Даймо піддережку тим силам, які стоять в проводі боротьби за Українську Соборну Незалежну Державу!

7. „Будемо битись!” — сказав у своєму заключному слові на судовому процесі Валентин Мороз. Солідаризуючись з передовими борцями в Україні, присутні на доповіді Слави Стецько обіцяють докласти всіх зусиль, щоб дати їм ефективну допомогу і виповідають бій Москви та її агентам за кордоном, піддережуючи тим кинуте Морозом гасло.

ПРАЦЯ 11-ГО ВІДДІЛУ ООЧСУ В ЙОНКЕРСІ, Н. І.

19-го грудня м. р. відбулися Звичайні Річні Загальні Збори 11-го Відділу ООЧСУ в Йонкерсі, Н. І.

Із звітів Управи присутні довідалися про великий вклад праці, яку вклади члени Управи протягом звітного року.

Управа діяла в складі: Лев Футала — голова, Павло Микитин — заст. голови, Степан Гаврилюк — секретар, Лев Кокодинський — культ.-освітній референт, Микола Сидор — касир, Володимир Щур — орг. референт, Петро Русинко — референт для справ УККА, Теодор Шмагай — кольпортер та Іван Макогон — господар.

На внесення Номінаційної Комісії вибрано таку Управу Відділу на 1972 р.: Лев Футала — голова, Павло Микитин — заст. гол., Степан Гаврилюк — секретар, Микола Сидор — касир, Лев Кокодинський — референт для спеціальних завдань, Володимир Кульчицький — культ.-освітній референт, Мирон Климко — референт преси та інформації, Володимир Щур — орг. реф., Теодор Шмагай — кольпортер, Павло Вовчак — господарський реф. Референти для справ УККА Іван Буздзик, Михайло Мурацук та Осип Кудрук. До Управи Українського Народного Дому виделеговано: Павла Микитина, Петра Русинка та Івана Макогона. Контрольну Комісію вибрано в складі: мгр Святослав Коцибала — голова та члени Дмитро Івасютин і Осип Щур.

Загальними зборами проводила Президія в складі: Мирослав Климко — голова, Володимир Івасютин — секретар. Головну Управу ОOЧСУ репрезентував мгр Лев Кокодинський. Загальні Збори вітали: Марія Кульчицька від ОЖ ОЧСУ, Осип Дацко — від Осередку СУМА, Ярослав Кіцок — від Т-ва к. Вояків УПА, Володимир Івасютин — від Федеральної Кредитової Ко-

З НАГОДИ 50-РІЧЧЯ

ПОЧАТКИ УКРАЇНСЬКОЇ ГОСПОДАРСЬКОЇ АКАДЕМІЇ ТА ПРАЦЯ ЇЇ АБСОЛЬВЕНТІВ

Історичні умовини не сприяли належному розвиткові народного господарства України і задоволенню потреб її населення через колоніяльну залежність від її окупантів. Це й було причиною, чому в часі відродження української державності, в 1917-20 рр., був великий брак фахової інтелігенції з різних ділянок господарства. Наприкінці війни, виснажена голодом у нерівній боротьбі з ворогом, армія УНР була переможена окупантами і частина її опинилася в таборах інтернованих у Польщі.

Частина фахової інтелігенції, яка брала активну участь в будові держави і яка з політичних причин не могла повернутися на землі України, об'єдналася в Спілці Техніків Сільського Господарства (СТСГ) в Тарнові.

Значно більша частина української інтелігенції опинилася в Празі, столиці Чехо-Словаччини, і була зорганізована в Українському Громадському Комітеті (УГК), що його очолював Микита Шаповал. З ініціативи УГК почалася підготовка програми навчання і організаційні заходи перед урядом ЧСР для створення Української Господарської Академії (УГА).

Задум вірних синів України знайшов вирозуміння в гуманіста і науковця, президента ЧСР Т. Г. Масарика. 16 травня 1922 року Міністерство хліборобства ЧСР затвердило статут і програму навчання УГА, першої української Політехніки на чужині і забезпечило її відповідними субвенціями. Осідком УГА було м. Подєбради біля Праги. Члени СТСГ в Тарнові переїхали до Подєбрад і зміцнили своїми фаховими силами лекторський склад УГА. І так започатковано велике діло підготовки фахівців, конечних для розбудови державного життя нації.

Спочатку педагогічний персонал Академії мав 31 особу, а вже в 1932 році його поширило:

operativi СУМА, Дмитро Івасютин — від Управи Українського Народного Дому, Степан Гаврилюк — від 7-го Відділу Української Народної Помочі.

Загальні Збори закінчено відспіванням „Не пора”.

професорів — 25, доцентів — 19, лекторів — 23, асистентів — 23 і професорських стипендіятів — 10. Крім того на поодинокі дисципліни запрошено 26 викладачів з Чеської Політехніки в Празі.

На студії УГА вписалося 786 осіб, а з того зачінило: агрономів — 125, лісівників — 92, хеміко-технологів — 58, гідротехніків — 117 і економістів — 168. Видано українською мовою 229 підручників і 698 наукових публікацій, з яких четверту частину чужими мовами. Ці статистичні дані — це тільки краплина праці, проробленої цією високою фаховою школою.

При вписі на студії УГА студент-стипендіят давав писемне приречення, що за кожний рік навчання зобов'язується відпрацювати півтора року на рідних землях. Однаке, обставини не кожному дозволили виконати це приречення. З 560 абсолювентів школи тільки 98 пощастило переїхати до праці на західноукраїнські землі в 1927-39 роках. При тому не легка була їх праця, особливо політичних емігрантів, бо вони були під постійним наглядом адміністраційного апарату та „чуйним оком” польської поліції. Авторові цих рядків у 1928 р. в м. Краковці на Яворівщині командант місцевої поліції заборонив відбути загальні збори кружка Т-ва „Сільський Господар” і, перевіряючи його особисті документи, сказав: „Нехай пан іде до Києва і там учить хлопців господарки, а тут ми є на те, щоб учити хлопа уму-розуму”...

Біля 118 абсолювентів УГА працювало над культурним і господарським піднесенням Закарпаття. На цьому клаптику України вони вклади надзвичайно велику працю, головно в шкільництві. Під час німецької окупації Чехо-Словаччини Закарпаття виявило волю створити власну державу і багато абсолювентів УГА брали активну участь в цій акції, а деякі з них склали свої голови на полі бою.

Поміж двома світовими війнами деякі абсолювенти УГА активно розбудовували агрикультурне і економічне життя на західноукраїн-

ських землях. Праця їх виявлялась головно в споживчій та збутовій кооперації, а також в молочарській, кредитовій, продукційній і в Т-ві „Сільський Господар”.

При кружках „Сільського Господаря” влаштовувано в зимовій порі курси з різних ділянок сільського господарства. Секції Хліборобського Вишколу Молоді (ХВМ) при цих кружках були досить поширені в Галичині і Волині, де не було сільськогосподарських шкіл. Промотором цих секцій був пок. д-р інж. С. Храпливий (докторант УГА), а піонерами цієї праці в терені були абсолювенти УГА: С. Томашевський, В. Вакуловський, П. Дубрівний, М. Каплистий та А. Романенко. У 1933 році було учнів-змагунів у тих секціях біля 528 осіб, а в 1938 році їх число збільшилося до 13.401. Селяни-хлібороби виявляли велике зацікавлення навчанням у тих секціях, завдяки чому зростала продукція сільськогосподарських виробів. А такі продукти як яйця, масло експортувались на зароджені ринки.

Організацію збути сільськогосподарських продуктів через кооперацію треба завдячувати у великій мірі абсолювентам УГА: інж. Г. Нянчукові в Тернополі, К. Бородайкові в Белзі, Т. Микулякові в Сокалі, Д. Михайлікові в Коломиї, І. Проkopovі в Косові, П. Прибутківському в Перешиблі і В. Вакуловському. Останній в Окружному Союзі Кооператив у Рогатині зразково зорганізував збут збіжжя, яєць, квасолі, свиней, курей і гусей. З рамени Філії Т-ва „Сільський Господар” і при співпраці Повітового Союзу Кооператив в Калуші П. Дубрівний зорганізував збут худоби, головно з митрополичих дібр у Карпатах. Через добре наладнаний збут продуктів і розвиток кооперації піднесено життєвий стандарт селянина.

В розбудові продукційної кооперації на західноукраїнських землях абсолювенти УГА вклалі також відповідну працю. Інж. Г. Мацула та інж. Ю. Бик, абсолювенти Економічно-Кооперативного факультету УГА, заснували в Яворові першу кооперативну гарбарню під назвою „Промислово - Кооперативна Гарбарня в Яворові-Наконечнім”. Ця гарбарня успішно працювала від 1934 до 1939 року. З окупацією советами Галичини інж. Г. Мацулу та інж. Ю.

Бика заарештовано і вивезено на Сибір як „буржуазних націоналістів”.

Фабрика „Суспільний Промисел” у Львові потребувала сирівцю для продукції цикорії. Культура цикорії в Галичині серед селян-хліборобів була цілком незнана. Завдяки праці абсолювента УГА інж. М. Каплиста селяни Жовківщини почали управляти цикорію і були постійними постачальниками сирівцю цикорії до фабрики „Суспільний Промисел”. Таким чином тут повністю здійснено засади сільськогосподарської кооперації: хлібороб продукує сирівець, промислова кооперація його переробляє і готовий фабрикат повертається до вживання хліборобів на село.

У травні 1972 року УГА святкуватиме 50-річчя свого існування. Хай цих кілька рядків про працю абсолювентів УГА на західноукраїнських землях в розбудові агрекультурного та кооперативного життя будуть для них висловом вдячності.

M. I.

АКАДЕМІЯ-КОНЦЕРТ В ПІТTSBURGU

14-го листопада в Піттсбургу з нагоди 30-ліття проголошення Акту відновлення української державності, заходами 21-го і 36-го Відділів ООЧСУ влаштовано академію-концерт у залі УПЦЦеркви при 18 вулиці на Свят-Сайді. Академію розпочали співом американського гімну члени вокального сектету „Мрія” Осередку СУМА з Парми та члени танцювальної групи з Мексіпору, на сцені, удекоровані національним і оунівським прапорами та портретом Провідника сл. пам. Степана Бандери.

Академію відкрив голова 36-го Відділу ОOЧСУ з Ембридже Михайло Кардаш, мистецьку програму започаткував вокальний сектет Осередку СУМА з Парми в складі: Марійка Конник, Галія Сліпець, Дарка Павник, Марійка Клішук, Дарка Хомик і Христя Сива.

На закінчення першої частини виступу Марійка Конник виконала танок, а Дарка Павник продекламувала вірш „В день 1-го Листопада”.

Тепло привітала публіка співака і бандуристу Володимира Луцева з Англії. Був це вже третій успішний виступ пана Луцева в Піттсбургу.

Святочну промову виголосив п. Володимир Мазур — головний предсідник УНПомочі, член Президії УНКА і ГУ ОOЧСУ.

Після того виступила танцювальна група з Мексіпору, що її керівником є Іван Шадий.

У другій частині вокальна група „Мрія” проспівала: „Тихо, тихо”, „Циганочка” і „Понад Протом”.

ЯРОСЛАВ СТЕЦЬКО В ЧИКАГО

5 грудня м. р. Організації Українського Визвольного Фронту та українська громада Чикаго і околиць гостили Голову АБН Ярослава Стецька. Ініціатором зустрічі була Станиця АБН.

Бенкет відбувся в залі дому СУМА, а обід підготував Відділ ОЖ ОЧСУ.

Бенкет відкрив молитвою о. Кулик, парох православної церкви св. Андрія в Давнерс-Грові.

В президії були: о. рад. П. Джулінський з дружиною — парох церкви св. Володимира й Ольги, о. пралат П. Леськів — парох катедри св. о. Николая, о. сов. В. Возняк — парох церкви св. Йосафата в Манстери, Інд., о. парох І. Олексюк з дружиною — парох церкви св. Михаїла в Мілвокі, Віск., пані мгр У. Целевич — голова ГУ ОЖ ОЧСУ, проф. Р. Завадович, інж. В. Левицький і Я. Загородний — представники Ділового комітету, ред. М. Панасюк — голова Комітету за Патріархальний Устрій УКЦ і представник ОДВУ, Л. Кузик — представник 2-го Відділу ОДВУ, д-р Ю. Куляс — президент каси „Певність”, дир. Р. Плешкевич — голова Ради ТУК'у і каси „Самопомочі”, інж. Д. Григорчук — голова екзекутиви Т-ва Української Кооперації, д-р П. Вигідний — предст. Т-ва „Самодопомога”.

Від ОУВФ були заступлені: 8 Відділ ООЧСУ — інж. Р. Бігун, 24 Відділ ОOЧСУ — М. Білецький, 31 Відділ ОOЧСУ — пор. С. Стрільчук, 36 Відділ ОOЧСУ в Мілвокі — проф. В. Логуш. Осередки СУМА репрезентували: Я. Куляс — М. Павлушкива, Т. Чурма — полк. І. Богуна, інж. О. Буряк — Крути, А. Мороко — полк. Д. Вітовського в Палатайні, Д. Курілець — кн. Я. Мудрого в Мілвокі, інж. М. Добровольський — Відділ ЮСУМА Борислав. Відділи ОЖ ОЧСУ заступали: Н. Голяш — Чикаго, Лущак — Палатайн, М. Пилипчак — Гемонд, Інд.

Дальші Товариства заступали: мгр М. Федак — Т-во кол. Вояків УПА, О. Черень — ОД ТУСМ, О. Сацюк — Студ. Громада, Відділ УККА — мгр В. Ничай, М. Трощук — Рада Парафії св. Володимира і Ольги, Т. Кавка — Братство 1 УД УНА, А. Мазанов — Станиця Козаків, мгр А. Стецюк — Окр. Ком. УНП, Т. Шпікула — Окр. Ком. УНС, інж. Л. Воднар — 131 Відділ УНС, проф. Квірмбах-Сидоренко — Укр. Музичний Інститут. Міжсередкові Дружини СУМА репрезентували: І. Горайська — „Шестидесятники”, С. Остапчук — „Карпатські громи”, Р. Голяш — „Сибірські вовки”. Радіопередачі заступали: В. Палагнок, М. Заяць.

Господарем бенкету був інж. С. Голяш.

В мистецькій частині виступав квартет хору „Чайка” під кер. С. Галан, проф. В. Чижик — скрипка і

Програму вів п. Ананій Нікончук — заступник голови 21 Відділу ОOЧСУ, який є також головою Відділу УККА на Західній Пенсильванію.

Академія-Концерт закінчилася відспіванням українського національного гімну.

prof. О. Квірмбах-Сидоренко — фортепіановий супровід.

Від Станиці АБН привітала Голову мгр У. Целевич. Інж. В. Левицький — голова Ділового комітету вітав від ОУВФ, передавши на працю АБН від цих організацій 1200 дол.

Ярослав Стецько, якого присутні привітали повстанням з місця, говорив про сучасні події в Україні, вказуючи, що нові визвольні процеси охопили інтелігенцію, робітників і селян. Ідеологічне оформлення нового руху подав В. Мороз у своїх працях.

Заяля Дому СУМА була переповнена. Частина гостей мусіла відійти із браку місця.

Голову АБН вітали: о. радник П. Джулінський, о. советник В. Возняк, ред. М. Панасюк і мгр В. Ничай. Інші організації не могли привітати гостя усно із браку часу.

Під кінець бенкету присутні складали пожертви на працю АБН. Жертводавці одержали грамоти за підписом Голови ЦК АБН.

Степан Голяш

РОКОВИЛИ 30 ЧЕРВНЯ В БОФФАЛО

Користаючи з побуту голови Проводу ОУН Ярослава Стецька в Боффало, ОУВФ урочисто відзначили 11 грудня м. р. в домі „Дніпро” 30-ті роковини відновлення української державності 30 червня 1941 року.

Напередодні п. Ярослав Стецько, д-р Нестор Процик, д-р Андрій Дякун, Василі Шарван, Богдан Мороз і Михайло Петришин відвідали посадника Стенлеса Маковського, голову міської ради Честера Гурського та голову повіту Ірі Джана Татуска. Всі вони виявили зацікавлення українською проблематикою.

11-го грудня відбулася в готелі „Статлер-Гілтон” конференція для місцевої преси, радіо і телевізії. Згодом вся боффалівська преса позитивно з'ясувала українську проблему, пов'язану з 30 червня 1941 р., а телевізійна станція передала коротке інтерв'ю з головою АБН Ярославом Стецьком.

Увечері в домі „Дніпро” відбулася зустріч Ярослава Стецька з українським громадянством на прийнятті, яке приготовили членкині Відділу ОЖ ОЧСУ під проводом п-ні Катерини Мороз. У цьому бенкеті взяло участь понад 200 учасників, м. ін. сестра Ярослава Стецька Оксана Романишин.

Програму вечора відкрив Богдан Мороз, попросивши до слова голову Відділу УККА Романа Конотопського, який склав привіт від української громади. Далі склали привіти представники Пласти, СУМА, Українського Студентського Товариства та ТУСМ'у.

В своїй доповіді Ярослав Стецько підкреслив, що єдина революційна ОУН під проводом Степана Бандери не побоялася проголосити у Львові 30. 6. 1941 року Акт відновлення української держави. Шановний гість проаналізував визвольні процеси сучасної України, що

ВЕЛИЧНИЙ КОНЦЕРТ-МАНІФЕСТАЦІЯ

12-го грудня м. р. в Нью Йорку в залі Фешен Інституту з ініціативи Асоціації Діячів Української Культури і Об'єднаного Комітету Українських Організацій відбулася грандіозний концерт-маніфестація для відзначення 50-річчя з дня трагічної смерти з рук большевицького убивці геніальногого українського композитора Миколи Леонтовича. Одночасно цей концерт-маніфестація мав своєю ціллю запротестувати проти нищення червоною Москвою української культури.

У відзначенні роковин смерті М. Леонтовича взяли участь вісім хорів з Нью Йорку, Філадельфії і поблизуших місцевостей: хор „Думка“ — диригент п. Берник, хор „Жайворонки“ — диригент п. Р. Степаняк, хор ім. М. Леонтовича — диригент п. С. Вожаківський, хор „Прометей“ — диригент п. М. Длябога, хор церкви Ів. Хрестителя — диригент п. М. Добоши, хор церкви св. Володимира — диригент п. В. Завітневич, хор з Елізабет-Перт Амбою — диригент п. Р. Левицький, хор „Гомін України“ — диригент п. Ю. Гураль.

На заключення концерту відбулася спільний виступ усіх восьми хорів з участию 400 осіб під диригентурою п. В. Завітневича.

Доповідь про Миколу Леонтовича виголосив д-р І. Соневицький (її текст подано в січневому числі „Вісника“). Проф. С. Вожаківський прочитав резолюції-становище, що їх присутні однозгодно схвалили оплесками.

Концерт мав характер великого здвигу. Присутніх в переповненій залі було понад 2500 осіб.

С. В.

КОНЦТАБІР В ОКОЛІЦІ ХАРКОВА

Мюнхен (Пресбюро АВН). — За отриманими з України повідомленнями у Харкові існує прихованій від сторонніх очей концтабір з охороною із військ КГБ. У ньому тримають разом із криміналістами запідозрених у читанні підпільних українських видань та у проповіді Божого слова. Усіх в'язнів змушують важко працювати без огляду на стан здоров'я. У таборі є багато українців. Адреса харківського табору для ув'язнених окупаційним режимом:

Харків, 124 Уч. п/я. ЮЖ 313/54. Отр. 7/20.

так вимовно віддзеркалені у творчості Симоненка і таких незламних героїв, як Сорока, Горбовий, Алла Горська.

Першу частину свята розпочато і закінчено молитвою, що її провів о. д-р Павло Івахів. У другій частині відбулася мистецька програма.

М. П.

Данило Кулинняк

Д В А К Р И Л А

Мовчать в степу насуплені
кургани,
Іх мудрий зміст лежить
у глибині.
Повзуть билинно-сіверські
тумани.
І ще струна Боянова бринить.

Я уявляю пращурів печери,
Бреду в думок і парадоксів ліс.
Вже місяць, ніби живтій
скітський череп,
Над світом розтривоженим повис.

А світ пливе в Майбутнє —
крізь Минуле,
Ми пізнаємо Всесвіт і себе.
Старовина нам душі не
замулють,
І не затмарить небо голубе.

І як в неволі пізнають свободу,
Оцінюються часом всі діла.
В польоті мужнім кожного народу
Минуле і Майбутнє — два крила!
(„Україна“)

ЧАЙНИЙ ВЕЧІР В БРУКЛІНІ

13-го лютого ц. р. в залі бруклинського Народного Дому відбулася чайний вечір, влаштований Відділом ОЖ ОЧСУ.

Вечір відкрила коротким вступним словом пані А. Давиденко, назвавши його „вечером прощання“ з нашими зимовими традиційними святами: Різдвом, св. Миколая.

З успіхом пройшла гумористична одноактівка „Ніч проти Андрія“ Алли Коссовської, викликавши сміх і оплески публіки. В п'єсі брали участь: М. Матійцьо, С. Чарторийська, А. Купер, І. Ткачук, С. Прийма, П. Польний, Ю. Романцьо, І. Макар.

Реферат пані Б. Чарторийської, змістовний і добре поданий, під назвою „Українські різдвяні традиції“, зібрані вислухали з увагою. Молоденька Ірина Данилова артистично продекламувала вірш Лесі Українки „Гимн“. Кілька пісень різноманітного характеру мило проспівали дуетом сестри Уляна і Оксана Шайди.

Голова бруклинського Відділу ОЖ ОЧСУ, пані Дарія Степаняк подякувала учасникам вечора і закликала жінок до ще активнішої участі в політичному житті еміграції.

Вечір закінчився спільним співом коляди і дружньою гутіркою за столами з перекускою і, кавою, про яку подбали членкині бруклинського Відділу ОЖ ОЧСУ.

І. М.

ІСТОТА „РЕВОЛЮЦІНОЇ ДЕМОКРАТІЇ”

(Продовження зі стор. 10-ої)

рального Секретаріату Центральної Ради, дав великий причинок до знищення української збройної сили.

М. Скрипник, поруч Хвильового, Шумського та ім подібних, був в очах Багряного („У. В.” з 12-го вересня 1954 р.) також „рушіем українського національного відродження”. А той „рушій”, як нарком освіти УССР, розгромив ВУАН, щоб „поставити її на службу комунізму”, усунувши з неї українських націоналістів-науковців і між ними провідника СВУ, академіка С. Ефремова, яких потім Москва знищила в тюрмах і на засланні. Як генеральний прокуратор і керівник одного з відділів ВЧК, Скрипник знищив багато українських патріотів, брав участь у боротьбі проти повстанських загонів отамана Зеленого. З власного почину та з доручення Леніна очолив 1-ий комуно-большевицький уряд в Україні, т. зв. „український робітничо-селянський уряд”.

I. Багряний у „Наших Позиціях” ч. 1 твердить, що „УРДП не є партія соціалістична”. Але УРДП’ївське соціалістичне шило не сковати в багрянівському мішку удаваної протисоціалістичної базіканни. На стор. 10-ій тих же „Наших Позицій” подано таке: „І ми за всі соціалістичні партії типу англійської лейборпартії”... А на стор. 37-ій зазначено, що „визнаючи українські соціалістичні партії за важливий творчий чинник ще й на сьогодні, більшість в УРДП вважала злиття з ними за політично-недоцільнє”. Багряний знов, що у випадку відвертого злиття з соціалістами українські люди обходитимуть УРДП десятою дорогою. Немає сумніву також, що усунення з УРДП її лівого відламу було зроблене теж тільки зі спонук „політичної доцільності” — замілювання очей українським людям, мовляв, УРДП звільнилася від носіїв соціалізму — майстренків, залужників, гріневичів тощо. Адже в „Наших Позиціях” ч. 2, „програма” на стор. 8-59 проголошено: „По відношенню до УСО (Укр. Соц. Об'єднання), УРДП стоїть на засаді щирої співпраці... УРДП завжди буде співпрацювати з УСО”. А це ж те саме УСО в складі соціалістів-демократів та соціалістів-революціонерів, до якого прилучився згадуваний лівий відлам УРДП I. Майстренка. — Прозоре дворушництво.

Ta найяскравіше виявляється марксизм-соціалізм-комунізм УРДП саме в питанні приватної власності. У „Наших Позиціях” ч. 1, стор. 36, написано: „Ми за трудову приватну власність, за кооперативну й муніципальну”. Очевидчаки, „трудова приватна власність” стосується передусім селянської землі, яку, в згоді з заявою на стор. 41-ій, „в засаді не вільно продати, не вільно ділити”, не кажучи вже про те, що хутори, ця найдоцільніша форма землеволодіння, мовляв, „є не бажані”. Взагалі, як зазначено в „Наших Позиціях” ч. 2, „програма”, „продаж і купівля землі в засаді виключаються”, а МТС — машинно-тракторові станції — передаються с. г. кооперації. Таким чином земля належить державі, а інші засоби с. г. виробництва теж не є влас-

ністю селянства. Немає потреби доводити, що „трудова приватна власність” на землю, без права продажу та поділу її, є в дійсності землекористуванням, що й випливає з підставово-соціалістичного устійнення УРДП про „націоналізацію” — удержання, а саме: „банки, шляхи сполучення, важка промисловість, надри, копальні та ліси державного значення є власністю нації”, себто держави. Саме про таку „націоналізацію”-удержавлення й була мова Леніна в його декреті ч. 1 з 1918 року на основі марксизму-соціалізму-комунізму. Не забуваймо також, що багатство і міць держави є похідною багатства й моці її громадян, а не їх обезвласнення-ожебраження.

УРДП’ївська, на соціалістичній підвальні, побудова народнього господарства знаходить своє вивершення в таких уступах „Наших Позицій”: „Промислові за клади та підприємства недержавного значення передаються у власність... муніципалітетам, сільським громадам та вільним робочим виробничим товариствам; основною формою внутрішньої торгівлі є... кооперація”.

Таким чином „командні вершини”, за УРДП, знаходяться в руках держави та кооперації. Немає ні приватної власності селянина на землю, ні власності-співвласництва робітника на підприємстві, як то має бути в національно-творчій суспільно-устроєвій системі. Існуватиме надалі обезвласнене робітництво, як „пролетаріат”, з його клясовим протистоянням до селянства, як „куркульства”, яке ніколи не зможе зберегти свого стану посідання-землекористування в обличчі загальної переваги „націоналізації”-удержавлення-соціалізації. Програма УРДП знаходитьться в межах руїнницької суспільно-устроєвої системи.

В. Гришко, один із ідеологів УРДП, пописався теж, як розбивач українства по лінії „збручів”. У своєму додатку, вміщеному в „У. В.”, ч. 32 з 1949 р. під наголовком „Єнківщина і відступ без бою”, Гришко не заважався написати про нібито „смерть тисячів підсноветських українців з вини українців іншої окупації”. Гришко твердив також, що „за чутками, які ширилися в советському війську” в 1944 р., „бандерівці вбивали не тільки німців, поляків і русских, але й самих українців”. Яка безлична брехня! Адже Москва навмисно засилала в простори українського визвольницького підпілля своїх бандитів під виглядом вояків УПА, і на вівіть із тризубами, для доконання найрізноманітніших злочинів і відтак — знеславлення борців за волю України та пропаганди проти них у світі. Але одна справа, коли про це галасує Москва, і цілком інша, коли вона знаходить для своєї брехні українську ж таки мовницею... в вигляді „Українських Вістей”, як офіціозу УРДП.

УРДП, як чинник „діялектичного заперечення” українства

В „діялектичному матеріалізмі” К. Маркса міститься підступ — теорія „діялектичного заперечення”, яку Москва широко застосовує передусім для розкладу во-

режого її націоналізму поневолених народів. У „Моритурі” Багряного декілька разів згадується про цей розбивацький засіб, що свідчить про обізнатість із ним автора цього твору.

Єдину мову Азербайджану Москва, ніби на основі гасла про „право націй на самовизначення”, розбила аж на 15 племінних говірок, з піднесенням кожної до гідності самостійної мови. В цьому випадку „право націй на самовизначення” Москва вжila в дусі „поділяй і пануй” для перетворення небезпечного для неї націоналізму азербайджанців на свою протилежність. Такий самий підступ застосувала Москва й проти Туркестану.

А. Гудовський у своєму дописі до „Свободи” свідчив, що „І. Багряний був ініціатором і співтворцем нового світоглядового руху, т. зв. революційної демократії”. Хоч І. Багряний ніякої „Америки” тут не відкриває, бо його „предтечею” є М. Шаповал, а йхня писанина щодо „революційної демократії” цілковито узгіднюється з облудонауковою марксизму-соціалізму-комунізму, сугубе шкідництво його, Багряного, полягає в практичному застосуванні цього, за „діялектичним запереченням”, підступу та ще в умовах еміграції, де національна єдність мала б бути залишним законом.

Хіба створення ОДУМ’у, на тлі існування СУМ’у, не є тим самим підступом?

Не може бути в одному народі декількох націоналістичних організацій. Якщо це має місце, то тут можуть бути тільки дві можливості: або лише одна організація стойть на засаді націоналізму, а решта є „інтернаціональні”, або всі вони „інтернаціональні”. Соціялістичну, хоч і закаптурену „трудовою власністю”, природу УРДП доведено, що й свідчить про її „інтернаціоналізм”. Це саме дотичить і її, за Багряним, „найбільш націоналістичного” змісту, себто — „націонал”-комуністичного, себто „інтернаціонального”, про що недвоязично подано в „У. В.” з 10-го грудня 1953 р. Визначний УРДП’івець Шумило, в дописі під наголовком „Україна їх зречеться”, твердить: „А ми такі, як уся підбольшевицька Україна, прародом якої був і залишається Хвильовий... Хвильовий був комуністом і ми такими були, Хвильовий був комсомольцем і ми також”.

За „У. В.” (під редакцією Багряного) виходить, що всіх інших, себто не-червоних, „Україна зречеться”. Цей Шумило водночас кинув червону пляму на всю Україну, тоді коли українство втратило тільки на 1939 рік понад 10 мільйонів своїх синів і дочек розстріляними, закатованими, катаржною працею й голодом-холодом замореними, а прошарок комуністів-комсомольців українського роду не становив і одного відсотка населення України. Основна маса комуністів-комсомольців в Україні це переважно зайди, які з допомогою своїх підручників українського роду й здійснювали московський комуністичний народовбивчо-рабовласницький злочин проти українського народу. Без допомоги тих яничарів „двадцятип'ятитисячники” та інші наслані з Москви кати не могли тримати Україну в голодовій облозі, як от у 1932-33 р. р., коли вигублено кругло 6 мільйонів українців.

За свідченням тих українських людей, які збегнули неукраїнське нутро УРДП і вийшли з неї, всі члени ЦК і майже 90% членства її, це — колишні комуністи-комсомольці, комбесдики та совактив, що підтверджується не лише заявою Шумило, але й „установкою” самого Багряного, його порученням з 8-го червня 1950 р., а саме: „В УРДП будемо приймати комуністів, комсомольців, енкаведистів”.

Ніхто, звичайно, не буле закидати будь-кому колишню принадлежність до комуно-большевицького кодла, але при умові рішучого з ним розриву тут, на чужині.

„Діялектичне заперечення” українства, це — не лише самий чин створення УРДП та різноманітна розбивацька робота по лінії „збручів”. Сюди належить і пропаганда титоїзму, себто „націонал”-комунізму, як майбутнього ладу для України, як це подано в „Наших Позиціях” з 1948 р. („У. В.” з 19-го серпня 1954 р.), мовляв, „не прийде новий Петлюра, прийде новий Тіто”. Гасло „Геть від Москви”, яке належить цілім поколінням українських націоналістів і яким безпідставно хизуються хвильовисти, є в дійсності гаслом „Нехай живе український комунізм”. А щодо „націонал”-комунізму, то тільки „незрячі раби” не усвідомлюють, що ця облуда виметикувана Москвою для обдурування уярмлених народів. Московський комуно-большевизм існує лише, як знаряддя гноблення й нищення поневолених народів. Марксизму-соціалізму-комунізму є страшною колодою для розвитку виробничих сил людства і спричинником постійного голоду та зліднів. Московія підгодовується шляхом грабунку підбитих народів і, якби її позбавити цього „випасу”, вона сама негайно викинула б на смітник цю руйніцьку суспільно-устроєству систему — свій комуно-большевизм, як непотрібний.

(Закінчення буде)

АРЕШТИ В УКРАЇНІ

Львів. 27. 1. 1971 р. У селі Петричі, Бузького району, ув'язнено вчителя української мови і літератури Остапа Пастуха. Про цього відомо, що йому 40 років, закінчив філологічний факультет Львівського університету. Його дружина навчала московської мови у тому ж селі. Мають вони дітей.

1967 р. Пастуха були вже раз ув'язнili на донос директора школи с. Накраше, де він тоді працював. Приводом для доносу послужили розмови Пастуха, які видалися директорові „націоналістичними”. Його засудили на 5 років тюрми і заборонили педагогічну діяльність, але касаційний суд змінив присуд. А в січні 1971 року зробили у цього трус, і хоч нічого не знайшли, представили звинувачення за ст. 187-1 УК УРСР. Слідство вів кагебіст Яреско...

У цій самій справі 21. 4. 71 ув'язнili мешканця Львова Семена Корольчука, лікаря-гінеколога. КГБ почало цікавитися Корольчуком з 1967 р. у справі Українського Національного Фронту.

(„Український Вісник”)

Леонід Полтава

„По війні бандерівці вели глибоку розвідку”

Свідчення про оперативність розвідки УПА

Зрадник українського народу, чекіст і „письменник” Владімір Беляєв, народжений в Україні в змосковщіні родині у Кам’янці-Подільському (москаль по батьковій лінії) — оприлюднив деякі відомості про повоєнні дії української розвідки з рамени революційної ОУН та частин УПА.

„Незабаром після закінчення війни з Москви до Карпат у складі невеликої експедиції поїхали московські комсомольці, аспірант геологорозвідчого інституту Наташа Балашова і студент Андрей Рибкін. Досліджуючи надра Карпат, — розповідає Беляєв, — вони потрапили в район розташування бандерівського бункеру, їх захопили бандити”.

З розповіді комуніста-чекіста видно, як Москва заплянувала вибрati з української землі всі підземні багатства, посилаючи з таким поспіхом по другій світовій війні геологів-розвідників на дослідження не лише Карпат, а й всієї України.

Далі Беляєв пише: „Їх по-звірячому допитували, а потім замучили. Тільки в 1951 році вдалося знайти рештки комсомольців” (іншими словами, спротив тривав там до 1951 р.). „Я читав захоплені у бандитів протоколи, — свідчить московський бандит Беляєв, — про допит Рибкіна, і був вражений запитаннями, що їх ставив йому бандерівський слідчий. Бандитів, які перебували в підземному бункері, цікавило все: структура комсомольської і партійної організації Московського геологорозвідчого інституту, склад керівництва катедрами, прізвища партійних керівників”.

Інше його ж свідчення про повоєнний час в Україні:

„Бандерівці вели глибоку й далеку розвідку. Всі ті відомості, коли б Рибкін їх виявив, бандити плянували передати через лінію конспіративного зв’язку до Мінхену своєму фюрерові Степанові Бандері”.

(Зауважа: сл. п. Провідник Степан Бандера

під час війни сидів у гітлерівському кацеті, а В. Беляєв, покрутivшиесь у ролі комісара — сидів на московській „дачі”).

За розповіддю Беляєва, обое зліквідованих УПА московських студентів „знали, що в Карпатах ще шугають бандерівські банди. Одна з приятельок намагалася відрадити Наташу: „Навіщо ідеш? У тебе ж дитина”. Але Наташа ніби відповіла: „Інші там працюють, чому ж я не можу?” — і поїхала. „Знав про ту небезпеку і А. Рибкін”, і обох їх покарано.

Докладніше про ці події, але в „літературній формі”, В. Беляєв розповів у романі „Ехо чорного лісу” російською мовою. Всі наведені вище цитати подано з інтерв’ю, надрукованого в московській „Комсомольській Правді” з 2-го лютого 1972 р., в записі С. Гортінського.

Згадус Галана, критикує націоналізм

В. Беляєв спільно з якимсь А. Йолкіним написав книжку „Ярослав Галан”, у якій ідеалізує зліквідованого УПА комуніста, колишнього агента польської поліції, зрадника українського народу Я. Галана, що вправляється в наклепах на українські Церкви, українських діячів та викривлював історію України — на догоду Москви.

У зв’язку з виданням тієї книжки В. Беляєв на сторінках „Комсомольської Правди” пише:

„Націоналісти, засівши за рубежем, уже не можуть грati на економіці” (? — чому люди в „УССР” живуть бідніше, як люди в Анголі, і що означає „грati на економіці”?). „Націоналісти випикують інших ходів, щоб проникнути до душ молодих людей. Але основна тактика їх боротьби й тепер, і в ті роки — та сама: „роз’єднувати народи, що стали на шлях соціалізму”. Так москаль трактує визначений М. Міхновським, Д. Донцовим, С. Бандерою, Я. Стецьком напрям на розвал СССР. В. Беляєву, як довіреному кагебістові, відомі опубліковані документи антибільшевицького Бльоку Народів, який об’єднує поневолені нації в їх боротьбі проти імперіялістичної Москви.

В. Беляєв б’є у дзвони на сполох: „Вороги діють на ідеологічних фронтах! Тепер, коли виросли нові покоління молоді, які не знають, що таке фашизм, треба про це постійно говорити”.

На такого роду заяви відповіла українська

молодь у Нью Йорку під час демонстрації в обороні В. Мороза біля будинку ОН. На одному з транспарентів, що їх носила молодь, був напис: „Гітлер живе в Москві”.

„Намагаючись нас ідейно роззброїти, — пише далі В. Беляєв, — вороги стараються „бацилю націоналізму” впустити в душі нестійкої молоді з допомогою сектантів, релігійних людей-церковників, радіопропаганді”.

За почуті з радіоприймача слова не пішли б на муки Валентин Мороз, Вячеслав Чорновіл та сотні інших, отже ствердження В. Беляєва не переконливи. Националізм виростає з нації, а не з радіопропаганди.

Червоний фашист остерігає: „Атаки на молодь тривають і триватимуть. Головне завдання наших ідеологічних ворогів — відгородити сучасну молодь від справ їхніх батьків”...

Вартій уваги деталь: В. Беляєв перекреслив в інтерв'ю з кореспондентом „Комсомольської Правди” твердження „Вільної України”, „Радянської України” й інших советських газет про те, що Я. Галана у Львові по війні „зарубали сокирою” українські „буржуазні” націоналісти. Він заявив: „Непримиреним ворогом націоналізму був польський письменник Ян Гергард... Він загинув так само, як і Галан — 20 серпня 1971 року його знайшли (у Варшаві) на його помешканні проколеного великом командинським ножем”.

ЧОГО ХОЧЕ ВІЛЛІ БРАНДТ?

У першій половині лютого ц. р. газета Християнсько-Соціального Союзу в Західній Німеччині, „Баварський Кур'єр” опублікувала нелегально одержане із одної з східноєвропейських країн повідомлення про те, що канцлер Брандт в Ореанді таємно приобіцяв Брежнєву вивести Західну Німеччину з НЕЙТО і невтіралізувати ІІ.

„Чи вважаєте ви, — питав „Баварський Кур'єр” обурених і сквильзованих читачів, — що Брандт справді обіцяв це Брежнєву?”

Голова християнсько-демократичної опозиції Фан-Йосиф Штравс заявив: „Ця інформація була одержана в Лондоні в установі, що спеціально займається питанням східно-західних відносин. Але я дозволю собі пригадати, що не так давно східня політика соціал-демократів пробувала вже відхилятися від прийнятого курсу і взяти курс на нейтралізацію”.

Далі Штравс заявив: „Москва, звичайно, має розраховану на довгий реченець стратегію супроти Заходу. Вона пробує поставити Західну Німеччину на службу своєї стратегії. Ціль цієї стратегії — добитися виходу американців з Європи, запобігти політичному об'єднанню Західної Європи, зберегти стан захистаної рівноваги малих європейських держав і з помічкою гасла „загальноєвропейська співпраця” протиставити новий варіант „послаблення напруги”. Цьому має послужити Європейська конференція безпеки, яку з усіх європейських політиків вітає тільки Віллі Брандт”.

Куди веде Західну Німеччину Брандт?

ДОШКУЛЬНО ІМ ДОПКАС

Кому — „їм”? Тож отому відламові УРДП на чолі з Гришком, який, щоб утриматися на поверхні політичного життя, проголошує всілякі лівацькі, „атракційні” тези, визначає „єдинореальну політику визволення” — мішанину неперетривлених і вже сто разів голошених концепцій.

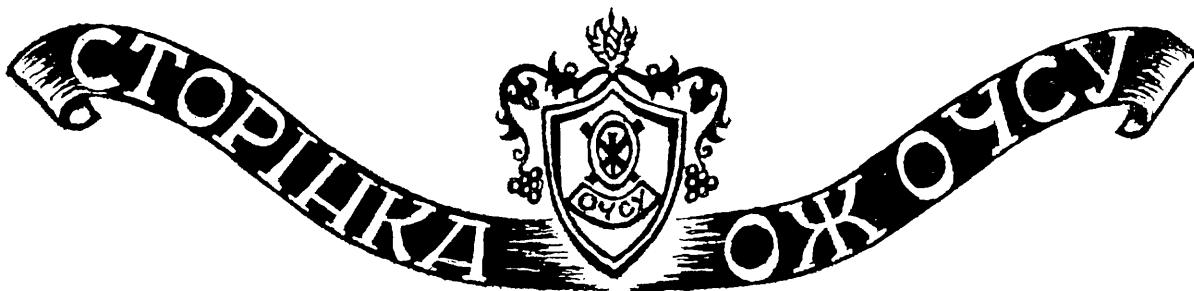
А що „їм” допікає? — Будь-які успіхи не їхньої партійної групки. Зокрема неприхованна заздрість виявляється у статті одного з „ідеологів” гришківської УРДП, М. Дального, надрукованої в торонтських „Нових Днях”, що продовжують розколиницькі, антибандерівські традиції небіжчика Петра Волиняка.

М. Дальний силкується висміяти, зневінити Третій З'їзд АВН і З'їзд Європейської Ради Свободи, які з великим успіхом відбулися у листопаді в Брюсселі, в Бельгії. „Непоінформованим читачам, — пише він, — треба знати, що які не є голосні й претенсійні ці назви, обидві згадані організації — це тільки експозитура однієї української партії, а саме ЗЧ ОУН на чолі з Ярославом Стецьком”.

Проте, хоч М. Дальний і стоїть на зasadі „якщо не мое, то нехай не буде ніякого”, мусить признати, що в тих з'їздах узяли участь численні чужинецькі політики і ветерани „країнсько-правого напряму”. Що „українське прийняття відбулося за всіма приписами дипломатичного протоколу”. Що „технічно все було гаразд”. Що учасників з'їзду частувала обідом амбасада Південного В'єтнаму, а вечерею — амбасада вільного Китаю. На думку М. Дального, „невдалими, бо поверховними, наївними й без потреби бундючними” були лише „виступи більшості промовців”.

В тому, що досі УРДП не внесла абсолютно нічого позитивного в українську визвольну політику, навпаки — завжди була деструктивною силою, ніхто з об'єктивних українських політиків не сумнівається. А от критикувати, висміювати, лаятися через тин — на це її „провідники” завжди готові. Пане Дальний, замість цього зробіть у себе порядок і затримайте „під пралпором Івана Павловича” бодай те, що під ним ще залишилось.

М. В.-ич

Уляна Целевиг

ЧИ БУДЕ СУД, ЧИ БУДЕ КАРА?!...

(Думки з нагоди Дня Героїнъ)

Ми незнані, але нас пізнають,
Нас мають за мертвих, але ми живемо,
Нас карають, але ми не вмираємо...

Цими словами підпільного поета в Україні почнім нашу академію, присвячену Жінкам-Героїням.

Історію позначають великі події, довершені народами під проводом визначних людей. Можуть це бути володарі, державні мужі, полководці чи творці великий ідей в ділянці науки, культури, мистецтва.

В історії бувають періоди, коли спір між народами розв'язує зброя, і вислід битви вирішує спірну справу. Але бувають періоди, коли зброя замовкає, але бій не припиняється і ведеться далі в площині життя народу, коли безоглядний переможець змагає до духовно-національної дезінтеграції поневоленого народу, заломання його віри, пасивності, безперспективності і — капітуляції. Таку психологічну війну застосувала Москва 50 років тому супроти України. Свідомість незакінченої збройної боротьби глибоко лежить в душі українського народу, що її висловлює Іван Дзюба в такій формі: „Елементарна людська гідність опирається на брутальному тискові, що може стати важкою бунтівничою революційною силою. До таких епох належить і наша доба”.

Історію і її великі події позначають могили провідних людей, як і могили звичайних людей, що ми їх може знали й бачили, але яких любов, їхня посвята й жертва були так великі, що вони стоять впарі з тими найпершими. І тому в пантеоні нашого народу знайшли своє міс-

це й князі, і королі, і гетьмани, і такі велетні духи, як Т. Шевченко, такі вожді Української Революції як Петлюра, Коновалець, Чупринка, Бандера, такі будівничі самобутності Українських Церков як митрополити В. Липківський, А. Шептицький, блаженніший Й. Сліпий.

В цьому ряді Безсмертних стоїть також великий ряд українських жінок: св. княгиня Ольга, дружина князя Романа Галицького, володарка Галицько-Волинської Держави, сотникова з Бущі, опора гетьмана Івана Мазепи, його маті Марина, Леся Українка, українські жінки-героїні, що свої імена вплели у визвольні змагання. Починають цей ряд Ольга Басараб, зв'язкова Бабенко, Людмила Старицька - Черніхівська, постать української матері-страданиці, жінки в большевицьких тюрмах, концтаборах і засланнях, що їх очолюють К. Зарицька, О. Гусяк, Г. Дидик, численні жінки учасниці Визвольних Змагань і збірна постать матері-страдальниці. Понад усі жорстокості модерного московського імперіалізму повік залишилась потворна картина масового убивства українських жінок, живцем потратованих танками в Кінгірі.

Святкування пам'яті Українських Героїнъ пов'язалось у нас із датою 12 лютого 1924 року. Тієї пам'ятної ночі замордовано була по-звірячому в львівській тюрмі польською поліцією Ольга Левицька-Басараб, член Української Військової Організації. Смерть Ольги Басараб має тому таке вийняткове значення для нашої історії, що вона була першою жінкою — жертвою після програних Визвольних Змагань 1917-21 років. Її смерть сколихнула сумлінням нашого народу, вирвала його зі стану розгубленості

й безперспективності і штовхнула на шлях безкомпромісості в революційній боротьбі з усіма окупантами. З іменем Ольги Басараб пішли в цю боротьбу широкі лави її наступників, чоловіків і жінок, під гаслом, під яким вона виріжала доостанку: „Впасті, але не зрадити!” Щорічні відзначування дня О. Басараб були для зраненої національної гордості українського народу великою пригадкою, стали чинником, що мобілізував до боротьби і до помсті.

Після своєї смерті Ольга Басараб стала ідеалом української жінки — громадянки, патріотки й революціонерки, стала духовим провідником і патроном усіх українських жінок, членів УВО, ОУН та УПА. І з гордістю треба ствердити, що наше жіноцтво свого патрона не посоро-мило, — ні свою працею в організаціях, ні свою поставою під час судових процесів і допитів, під час бою і смертельної небезпеки.

Подібне місце в історії Визвольної Боротьби на Східніх Землях займає Людмила Старицька-Черніхівська, визначна письменниця, драматург і науковець, засуджена на процесі СВУ. На тому процесі трималась вона гордо і гідно. Не скорилася перед НКВД і не просила ласки. Світла пам'ять її залишилась назавжди в українському народі, як символ незламності перед ворогом.

Революційний дух боротьби за визволення опанував цілу Україну. Боротьба загострювалась, росло й число жертв. Мають їх і всі обласні України, всі міста і села. І так, згадаймо сьогодні Галину Рощицьку, Лесю Підгорську, Тамару Мартинюк і її матір, д-ра Харитю Кононенко, письменницю Олену Телігу, трьох сестер Левицьких, Любу Лехіцьку, Мирославу Домбровську, Надю Юрчинську, сестер Базильків, М. Майковську, Калину Іванчук і багато-багато інших відомих, замучених по тюрях одного чи другого окупанта.

З поновною окупацією Західньої України московськими большевиками і з посиленням боротьби УПА зросли ряди українського жіноцтва, учасниць бойових змагань і рейдів. Хто полічить їх справжні імена чи псевда? Їхню участю у революційній роботі характеризує командир Хрін так: „Робота їхня невидима, муравлина — тисяч санітарок, машиністок і зв'язкових”...

І коли на поклик Проводу ОУН у бойові лави пішла молодь і старші чоловіки, біля домашніх вогнищ залишились українські матері, діти й старики. Вся лють і жорстокість наїзника звернулась проти них у масових екзекуціях і вивозах. Але вони непохитно вірили в перемогу правди і волі знущання та смерть, ніж катяття й упокорення!

На окрему увагу заслуговують наші жінки-в'язні концтаборів у Кінгірі, Норильську, Караганді, на Колимі, Воркуті і в 23-ох інших місцевостях, де в роках 1953-55 відбулися масові повстання з участю жінок. Всі ті повстання були жорстоко здавлені, а брутальність НКВД і військових спецчастин перейшла всяку міру в Кінгірі, де 500 українських жінок потратовано танками. В нас прийнято міряти кінгірську втрату цифрою 500, але на підставі свідчень очевидців, латишів і німців стверджено, що ця втрата була куди більшою, бо в Кінгірі було 9.000 в'язнів чоловіків і 4.000 жінок, переважно українок. Після здушення повстання в живих залишилось всього кількасот людей. Західний світ ще й досі не покликав перед суд комуномосковських злочинців, спричинників масових убивств у советських концтаборах — прокурора Руденка, генералів Дерев'янка, Масленікова, Бичкова. Віримо, що час заслуженої карі прийде й на них.

Коли сьогодні клонимо голови в пошані перед тими, що життя своє віддали в боротьбі за свій народ і свободу, склонімо голови перед пам'ятю жінок, жертв збріонії відповідальності за участю їхніх д'ятей і чоловіків у визвольній боротьбі. І хоч жінки ці не були чисельною більшістю в своєму середвищі, за словами Симоненка „в поєдинки рвались сміливо, глуздові часом наперекір”, стеривши міт для тих, що „для інших виборювали життя”.

Жінки і матері, морені голodom і ціковані ворогом, виховали своїх дітей у любові до Бога і свого народу, в гордості зі свого походження, в пошані й солідарності з діями своїх батьків. Материнською любов'ю вони опромінили серця своїх дітей, навчили їх любити правду, людину і свій народ, а не фікцію інтернаціонального суспільства; любити свою рідну землю і держатись її, а не захоплюватись далекими обріями.

Слід виразно відмітити, що 10 років тому, коли ворог уже збиралася був святкувати остаточну перемогу над нашим народом, на арену духової боротьби вийшло нове покоління. Покоління Дзюби, Світличного, Караванського, Чорновола, Горинів, Мороза і інших, яке заговорило стилем Шевченкової мови словами Симоненка: що хоч „слабодухи, перевертні і приблуди пішли на послуги ворога, то знайте, кати й виродки осатанілі, що

Народ мій є, народ мій вічно буде,
Ніхто не перекреслить мій народ!...

Як і на різних етапах попередньої боротьби українська жінка стала її безпосереднім учасником. У процесі національного відродження 60-их років включились Алла Горська, Галина Севрук, малярки, поетка Ірина Стаків-Калинець, Раїса Караванська, дружина Валентина Мороза і багато інших. Між ними окреме місце зайняла киянка Алла Горська, що народилась 1929 року в змосковщенні родині. По закінченні Київського Художнього Інституту стала по-движником українського національного відродження. І за це Алла Горська була замордованана, як перша жертва з-поміж „шестидесятників”, увійшовши в пантеон національних геройів.

Вшановуючи пам'ять Українських Героїв-Жінок, приймаємо зобов'язання ми, що живі, вдома і на чужині, бути солідарними з їхніми ідеями і чинами, бути готовими піти їхнім шляхом. Про те, якої допомоги Україна від нас вимагає, можуть бути слова Івана Дзюби на похороні Алли Горської:

„Ніщо інше не має тепер такого значення, як висота громадської поведінки. І нічого іншого люди так не ждуть, як живого прикладу героїчної громадської поведінки. Людям потрібний цей приклад не тому, що вони не можуть без нього обйтися, але тому, що їм потрібна певність, що ї сьогодні таке героїчне діяння можливе, і сьогодні воно не безплідне, і сьогодні як і завжди, безумство хоробрих — є назавтра мудрістю життя. І сьогодні, а може сьогодні як ніколи — можна і треба боротись!”...

Масові арешти в місяці січні на Україні зобов'язують до солідарної акції в їх обороні у вільному світі. Всі ми разом і кожен зокрема зобов'язані включитися в протестаційну акцію, за-

початковану нашою організацією і громадськими комітетами.

Чуючи про щораз нові об'яди комуно-московського терору в Україні, про нові й нові жертви, питаемося: Як довго це триватиме? Чи буде суд, чи буде кара катам і супостатам!? Відповідю для нас на це питання можуть бути слова В. Симоненка:

Уже народ — одна суцільна рана,
Уже від крові хижіє земля,
І кожного катюгу і тирана
Уже чека ізсукана петля.
Розтерзані, зацьковані, убиті
Підводяться і йдуть чинити суд.
І їх прокльони злі й несамовиті
Впадуть на душі їх неситі,
І загойдають дерева на вітри
Апостолів злочинства і облуд!

ВТРАЧАЮТЬ ПОЧУТТЯ ГУМОРУ

Один із найвизначніших американських гумористів, автор понад 40 збірок гумористичних оповідань, Роберт Орбен, твердить, що сучасна молодь в Америці нездібна, як колись, сміячись задля сміху. Роберт Орбен, один із найстаріших коміків, що часто виступав в телевізійних комедіях, заявляє: „Наші діти затратили почуття гумору на дорозі до заворушень і демонстрацій. Якщо об'єктом нашого дотепу є уряд або освітня система, вони сміються. Але вони неспроможні сміятися від глибини серця”.

Роберт Орбен не вірить, що поважність і серйозність сучасної молоді є наслідком непевного, незбалансованого стану в широкому світі, — стану, який може закінчитися глобальною катастрофою. В усіх періодах історії, — каже він, — існував так званий гумор шибеника. Чорні, навіть тоді, коли були рабами, сміялися зі світу білих і своєї власної безсилості. Жиди прославилися анекdotами, в яких висмівали себе самих. Гумор завжди був засобом облегшувати життєві прикроці. І в минулому молоді люди, сповнені енергії, завжди були реготунами й сміхунами. На жаль, тепер вони сміються здебільща тоді, коли вважають, що сміх служить будь-яким соціальним цілям або підсилює їхнє власне, незгідне зі старшою генерацією, наставлення до життя.

ЧИТАЙТЕ,

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ,

ПОШИРЮЙТЕ

„ВІСНИК”!

Оксана Керг

ПРО НАШ ТЕАТР

Історія українського театру така ж давня, як історія нашого народу. З тих давніх, дохристиянських часів, про які ми не маємо майже ніяких згадок, залишилися тільки уривки русальських та купальських пісень і мелодій наятки на дійства, що з християнством перейшли у наші колядки та щедрівки, набувши інколи зовсім інший зміст, а подекуди затримавши фрази, що не колідували з духом нової релігії, а були колись заклинаннями, голосіннями та прославленням божеств.

Деякі стародавні пісні затрималися, очевидно модифіковані з віками у весільні та похоронні християнські дійства. В деяких із тих обрядових пісень залишилися наятки на живу сценічність. Ідентичними залишилися до наших часів імена дійових персонажів, як Василь, Меланка, місяць-князь, зорі-князівни, господар, господиня та місцеві тварини і звірі, як коза, ведмідь, тур-буйвол, що колись були тотемами, а в пізніших часах стали теж символами, але негативними. На жаль, нова релігія руйнувала не лише старе, поганське вірування, але разом з тим і багатою обрядовою літературою, вважаючи все, що належить до минулого, поганським, бісівським. Повної заглади зазнало не лише театральне мистецтво нашого народу синої давнини. Лірично-героїчна література, народний епос, лицарські пісні, серед яких можливо найкращим, а може лише найщасливішим твором є „Слово про Ігорів полк”, теж канули в небуття, бож неможливо припустити, щоб такої літературної сили твір появився перед повної літературної пустелі.

З огляду на релігійно-політичні умовини початки нашого театру мусимо віднести аж до Средньовіччя, до розвитку так званої шкільної драми. Як відомо, шкільна драма з'явилася в наших наукових центрах, у Києво-Могилянській академії, Острозькій академії, в колегіях Жовкви, Львова, що вилонили з рядів професорів та спудеїв не лише так званих одописців чи авторів апокрифів та перекладів біблійних історій, але й талановитих читців, артистів. Го-

ворячи сучасною мовою, талановиті люди ці оди та апокрифи зуміли так вирежисерувати, до того їхній поважний характер урізноманітнити народніми інтермедіями та веселими інтерлюдіями, що свята на честь патрона школи, день народження ктитора чи закінчення шкільного року ставали справжньою театральною подією.

З шкільної авлі такі дійства згодом перейшли на ширший, сuto народній форум — на міські базари в ярмаркові дні, де артисти-бурсаки мали не менш тепле прийняття і, що найважніше, заплату, звичайно в натурі.

Приємно усвідомити істину, що хоч політична ситуація нашого народу не сприяла розвиткові мистецтва, театральні традиції так сильно закоренились, що не переривались за будь-яких важких політичних умов.

Після середньовічного періоду театрального мистецтва в Україні були й „золоті часи” особливо за гетьманування Івана Мазепи, який кожного роду мистецтву сприяв не лише матеріально. Гетьманщина — це була золота доба не лише в політичному розумінні, а й в розвитку архітектури, мальарства, музики й поезії. Ще довго після „славних гетьманів”, мовляв Шевченко, козацька старшина, а згодом поміщики з тієї козацької старшини в своїх садибах тримали не лише музичні ансамблі для своєї розваги, для яких школили музикальних кріпаків, а й цілі театральні трупи.

Надзвичайно цікаво пише про музично-театральну культуру Слобожанщини Григорій Квітка-Основ'яненко. Його рідне місто Харків, у початках XVIII стол., не бувши ні великим (12 тисяч мешканців), ні надто комфортovим (немощені дороги, непролазне болото восени, морози і глибокі сніги зимою), мало відомі на всю Україну театральні трупи не лише місцеві, а й спроваджувані з Німеччини та далекої Італії, не кажучи вже про наїзди московських та петербурзьких гастролерів. Що ж виставляли в театрах старої Слобожанщини? Італійські та німецькі п'єси-мелодрами. Григорій Квітка-

Основ'яненко пише, що харків'яни не переносили „столичних” гастролерів, бо вони були для тонкого смаку колишніх козацьких старшин за- надто простакуватими.

А взагалі Україна була всіяна різного роду театральними трупами вищого й нижчого мистецького рівня. І які б вистави не були найвні, які б не були артисти, обдаровані або просто бурлаки-пройдисвіти — весела вдача українців приймала їх з відкритими обіймами. Комедіянти не завжди були лише комедіянтами. Їхні веселі репліки перепліталися словами, що западали в душу глядачів, особливо, коли мова йшла про давню славу козацьку, про волю присаного народу. Щоб запобігти небезпеці, московські чиновники як могли обмежували переїзди театральних труп, обкладали їх податками, аж врешті вийшов горезвісний Емський указ, яким заборонялося українське слово не лише в письмі, але й в театрі. В першу чергу заборонялось теми історичні, міські, а дозволялись селянські, і то такі, що не могли „бунтувати” проти Москви.

У цей гіркий період доля посилає нам цілу генерацію театральних діячів: акторів, режисерів та авторів. Це так звані корифеї українського театру брати Тобілевичі, Микола Кропивницький та Марія Заньковецька. Бувши не лише обдарованими артистами, але передусім українськими патріотами, вони всякими хитрощами та дипломатією (звичайно про дозвіл на виставу їхала просити чарівна Заньковецька) зуміли до деякої міри обминати драконівську заборону. Проте їхні трупи мусіли ставити в один вечір поруч московської п'єси і українську, яку самі писали. Від кожного провінційного держиморди треба було виривати дозвіл на виставу, треба було задовольняти цензуру та ще й боротися з такими ж мандрівними трупами московськими, які іздили по Україні, шукаючи легкого хліба.

У побутові п'єси з селянською тематикою наші корифеї вплітали вічнолюдські, філософські, понадчасові проблеми. Наділені близкучими талантами Марія Заньковецька і Микола Садовський творили непереєршені образи, виробили новий стиль, школу, поставивши свій театр на рівні з столичним стаціонарним театром. Недаремно Заньковецьку назвали московські кри-

тики „малоруською Дузе” (славна на весь світ французька драматична артистка Елеонора Дузе) і марно намагалися перетягнути її на московську сцену. Вона була українською патріоткою і не захотіла навіть для слави продатися москалям.

Слід згадати, що її славні попередники Семен Гулак-Артемовський, автор безсмертного „Запорожця за Дунаєм”, мавши прекрасний баритон і бувши талановитим артистом, виступав на московській сцені, і лише раз вдалося йому вже на схилі життя вирватися до рідного Харкова, щоб заспівати своїм людям. Така ж гірка доля спостигла композитора не лише релігійної, але й оперової музики Артема Веделя, якого за неохоту жити й працювати на Московщині запротили в божевільню.

У той час, коли в Східній Україні гrimіли Садовський, Заньковецька, Карпенко-Карий та Микола Кропивницький, Галичина також не була позбавлена театральних талантів та енергійних організаторів театральних вистав. Завдяки легшому за московський австрійському режимові у Львові існував постійний театр „Українська Бесіда”, а мистецтволюбне населення міста склало тисячі корон на будову міського театру. І Галичина мала своїх Мишугу, Менцінського, Соломію Крушельницьку і бажала б їх чути на своїй сцені, а не лише читати в світовій пресі про їхні успіхи в Міляні, Берліні, Стокгольмі, Нью Йорку. Жертвенність львів'ян не дала вислідів, бо після упадку Австро-Угорського театру зайнняли для себе поляки.

Зате галицька провінція була повна, особливо на приходствах, музикальних людей. Це були здебільшого священики, які, мавши гарні голоси та вишколену музикальність, організували сільські хори, компонували для них пісні, писали п'єси. В тих аматорських хорах та театральних гуртках виростали таланти, з якими не соромно було показатися в сусідніх містах та селах. І це дало початок мандрівним галицьким театралам, що відіграли в житті українського народу величезну не лише культурну, але й освідомлюючу національну роль. Хоч театральна професія в минулих літах не належала до похвальних, і навіть дуже обдарованій молоді особі з так званої доброї родини важко було упросити батьків дозволити „представляти”, все ж зро-

стали щораз численніші кадри акторів та акторок, що починали як середньовічні мандрівні комедіянти верстати трудний театральний шлях по містечках та селах Галичини.

Коли Східня Україна, власне Херсонщина, видала згаданих вище корифеїв, Галичина мала також свою галицьку Дузе — Катрю Рубчакову, що, як оповідають очевидці, хоч не відзначалася особливою вродою, стала зіркою першої величини на галицькому театральному небосхилі.

Особливістю галицького театру, як, зрештою, і східноукраїнського, була різноманівість артистів: артист мусів уміти співати, танцювати, грati трагічні й комічні ролі. В таких обставинах вирости всебічно обдаровані артисти Рубчак, Стадник, Стадникова, Орлян, Федорцева, Бенцаль, Яковлів, Блавацький, Курбас, які грали в оперетах, комедіях, драмах, операх, завжди були на висоті і завжди подобалися публіці. З галицького театру вийшли артисти, що засяяли своїм надзвичайним талантом на всю Україну — Лесь Курбас, Фавст Лопатинський, Крушельницький, Бучма, Федорцева, Орлівна, Гірняк. Вони дали почин „Молодому Театрові” в Білій Церкві, а опісля в Києві, який згодом перетворився в славетний харківський „Березіль”.

Історія „Березоля” відома. Це театр, що виплекав новий стиль, що театром ідей драматурга Миколи Куліша, близького співробітника Курбаса випередив Західну Європу на двадцять років, хоч сам, на жаль, не проіснував і десяти років.

„Березіль” мав власний будинок, державну пенсію, обладнану модерну сцену і масового глядача. Кожна його вистава в половині 20-их років була подією, публіка реагувала на кожну репліку, артисти, особливо ж режисер Лесь Курбас були найпопулярнішими особами міста. Алеж зразу на цьому новаторові і водночас українському патріотові спинилося недріманне око московського окупанта. Кожну п'есу, особливо п'еси М. Куліша, який творив з Курбасом тверде ядро театру, гостро цензурували, чіплялися доожної фрази, наказували переробляти безліч разів і врешті забороняли. Запрототривши врешті Куліша на Соловки, а Курбаса на Печору, большевики поклали кінець і самому

театрові, а до будинку зліквідованого „Березоля” перевезли київський театр ім. Шевченка, керівником якого був бездарний підлабузник, примітивний актор і такий же режисер Гнат Юра.

Репертуар, на відміну від березолівського, в театрі Гната Юри не переступив побутових п'ес, а найвищим „досягненням” цього упривілейованого театру був... виступ живих коней на сцені. Коли большевики зайніли Галичину, театр Гната Юри (бо якось прикро називати його шевченківським) і подібний житомирський театр, приїхавши на гастролі до Львова, розкрили перед здивованим глядачем неймовірне диво: талановиті артисти, забезпечені адміністрацією, необмежені гидатки на костюми та декорації і — нічого з театрального дійства! Груба брехня, прикрита невибагливою солодкавою політурою.

Шевченківський театр залишився й по сьогодні таким, яким ми його бачили у Львові. Навіть гіршим, як розповідають туристи, яким вдається попасті в Києві на українську виставу. І в його репертуарі завжди: „Украдене щастя”, „Безталанна”, зовсім так, як за часів Емського указу.

Тож над українським театром можна було б відправити панаходу. Але від цілковитої безнадії стримує нас спогад про два роки надзвичайно буйної і високоякісної театральної діяльності об'єднаних західно- і східноукраїнських артистів у Львівському театрі! Це ж у ньому вперше на українській сцені поставлено „Гамлета”, кількадесят п'ес, опер, оперет своїх і чужих авторів. У виставах Львівського театру брали участь артисти з усіх кінців України, з усіх театрів, заслужені й дебютанти. В цьому театрі прозвучали опери „Аїда”, „Кармен”, „Фавст” так, що захоплені німці признавали, що в них не було ще такого театру!

У Львівському театрі під керуванням незабутнього В. Блавацького проявилися блискучі таланти, знані галицькій публіці з мандрівок „Заграви”, театрі ім. Тобілевича, Карабіневич, Стадника... В цьому театрі блиснула в ролі леді Макбет незрівнянна Віра Левицька, тендітну Офелію з надзвичайною експресією загrala Ліза Шашаровська, в Стефаникових драмах чаравала публіку Степова.

Стефа Стадниківна, Ярослав Геляс, Сорока, Паздрій, Крижанівський, Рудакевич, Гроницька, Марія Ляскович-Лисяк доказали, що „Міна Мазайло” у виконанні Курила, Дичко-Блавацької, Паздрія, Гірняка, Добровольської зовсім не уступав березільському. А згадати б Левицького, Карп'яка в оперетах!

Та й не лише львівський театр стояв на найвищих висотах свого росту, — в Станиславові, Дрогобичі, Коломої існували театри, в яких додали великий репертуар артисти Кепме, Кемпе Гош, Яковлів, Ільків, Радванський . . .

Ми напевно пропустили багато імен, особливо з оперових, як Туркевич-Романовський, Тисяк, іх доповнювали співаки з Києва Ліда Черних, Ольховий та багато інших.

Та цей золотий період українського театру безповоротно минув. Минув, це правда, але в надрах українського народу дрімають таланти, в жилах нашого народу пливе кров, в якій любов до театрального дійства не абиякій складник. Завдяки цьому навіть у чужих країнах, де живуть українці, творяться хай аматорські, хай студентські, хай мішані з ветеранами сцени театри і вони по можливості продовжують традиції театрального дійства, такі близькі нашій душі.

УЛАМКИ З ШИРОКОГО СВІТУ

Нігіль нові

Прагнемо, вимагаємо від мистця, письменника завсіди щось нове. Підсміхаємось, коли зауважуємо в мистця якісь натяки — як не плягіяти! — на Де Кіріко, на Шагала, на Руо, на Пусена, на Новаківського, на Мороза, на Де Пізіса. А поминаємо, не беремо під увагу, що рапсоди гомонять у Гомері, трубадури — в Боккачіо. А Гете взяв геніяльного Фавста із легенди, Шекспір у своїх геніяльних трагедіях сперся на старовинні новелі. А кинути оком на шлях, яким ішов геніяльний твір Івана Франка „Лис Микита” — такий український! Пішов він від альзатського лицаря Генріха Гліхтезера — 1170 р. — через поета Віллема — 1250 р. — і Гірріка фан Алькмарса, „Райнерт” з 1498 р.

У чим же таємниця і суть величини всіх цих

Ганна Світлигна

**

У веремії метушливих днів
Стасм і многомудрі і ощадні.
В асортименті посмішок і слів
Все більше натрапляєм

на парадні.

Когось умієм в міру похвалити,
Себе умієм критикнути в міру,
Все, що боліло, кажем ,відболить.
Дубнуть з часом і чуття, і шкіра.

Яке банкрутство, ганьбище яке!
Розор жахливий і душі і серця!
Судіть себе, братопе, за мілке
Думок і слів розмінених
срібельце.

Судіть безжалісно, болісно судіть,
Недоспаного отісю ніччу,
Коли так біло-бліо терни віть
Вам зашвіла колись уперше в січні.

Зізнанням першим,
зроненим у тьмі,
Сльозинкою невдачі, що на віях,
Судіть себе так тяжко, як самі,
Себе самі судити лиш умієм.

Вночі не сплю.
І забрідає знов
У душу сумніві,
часом припорошений;
Із давніх літ,
як спомин про любов,
Мій перший вірш
наплинув і стривожив.

творів? Генії перетопили їх у горнилі своєї творчої уяви, серця, душі.

З індійської містички

Індія у своїм середньовіччі, 1300-ті роки, мала дві взаємносуперечні постаті: Відіапаті, „увесь замкнений у своїм світі лагідних ідолів і ускладнених ритуалів”, а другий Кабір Дас, що безкарно засуджував „усе, від чого заносило фальшем і чванькуватістю”.

Кабір, неграмотний святий із Бенаресу, що народився наприкінці 1300-их років, ткач, умер понадстолітнім, — це „ключова постать релігій-

ної історії середньовічної Індії". Уже юнаком був розпухою матері. Він покидає ткацький вар-
стат і „починає ткати своє тендітне рядно нової
релігійної віри двома окремими нитками — ін-
дуїзму й ісламу". Він стає іконоклястом форма-
лізованого культу, ворогом міністрів, „живота,
надутого священими жертвами". Він каже:
„Почистити власну душу багато важче, як по-
плавати в Гангу або зробити прогулянку до
Мекки".

Говорили в Індії: хто вмирає у Магарі, зно-
ву народиться, але в подобі осла, а хто вмре в
Бенаресі, той без ключів відкриє двері раю. Ка-
бір пішов умирати в Магарі...

У своїм творі „Сакі" — Свідчення — він ка-
же: „Цей світ — це безмежний ярмарок, ство-
рений для нашої безпосередньої торгівлі"; „Ро-
би так, щоб побожні Рами (Рама — синонім аб-
солюту) сперечалися тільки між собою"; „Який
гротесковий цей світ, у якому стіл і ліжко є для
всіх спільніх замірів"; „Безмежне знаходиться
також у безмежно маленькому, але ніхто не
старається шукати там його приявності"; „За-
багато говориться на землі про те, що є „моє", а
що є „твое". Навіщо ж ще сваритися за дуже
тісний одяг, якого ніхто не міг би вбрести на
себе?"

Один рік щастя

Щораз частіше і в більшому числі відвідують
наші люди Україну, а при тому і Європу, зокре-
ма Рим, де вже є українські середовища й наші
пам'ятки. Тут хочеться згадати одного німця,
що звався Адольф Штар. Він, прибувши до Ри-
му і опинившись на майдані св. Петра, на вид
Базиліки св. Петра з радості, у зворушенні став
навколішки й заплакав. Серед краси цього істо-
ричного і для християнина незабутнього міста
прожив він дев'ять місяців. Вернувся до свого
краю і на старості літ, перед смертю, попросив
на своєм надгробку написати коротко: „Віксіт
аннум унум", — прожив один рік.

M. Островерха

С К Л А Д А Й Т Е Д А Т К И
Н А
П Р Е С О В И Й Ф О Н Д „ В І С Н И К А " !

Софія Наумовиг

Пара літературознавців

(Допис з Мюнхену)

Серед нашої літературної пустелі на еміграції літера-
турознавців та літературних критиків, як зрештою
ї критиків інших родів мистецтва — обмаль. Їх можна
дослідно порахувати на пальцях однієї руки. І хоч із
деяких праць молодших учених можна сподіватися, що
вийдуть з них талановиті дослідники української літе-
ратури, вони не набралися ще ні необхідного досвіду,
ні навіть сміливости охоплювати цілість проблеми, а
поготів і докладного знання нашої літератури.

До небагатьох справжніх її знавців слід зарахувати
проф. д-ра Юрія Бойка, який випустив недавно вели-
кою книжкою перший том своїх вибраних творів*).
Розтягаючи цю працю на декілька томів, автор розтяг-
нув також свій життєпис на дальші томи, перериваючи
їого у першому томі на звичайному в підсоветських
умовинах, а все таки драматичному моменті — свого
ув'язнення.

До першого тому увійшли статті, есеї й розвідки з
1930-их рр. у краю — з того часу цінна стаття „Моло-
дий театр" Курбаса, — до 1956 р. на еміграції. На них
яскраво позначилася „творча атмосфера", у якій вони
писалися. Коли названа перша стаття відбиває ще ся-
ку-таку свободу думки після відомої „літературної дис-
кусії", коли про Курбаса можна ще було писати, а йо-
го театральну діяльність обговорювати, то далі —
про Коцюбинського чи Франка — уже мусіли наголо-
шувати все „соціальне", з промовчанням „національ-
ного".. Проте, навіть так обмежений у своєму вислові
автор зумів дати багато цінних думок про творчість
цих двох велетнів української літератури.

Зовсім інакше виглядають критичні нариси Ю. Бой-
ка початків еміграції, хоч перші з них, з рр. 1942-48 ще
обережно стримані. Але що далі, то вони сміливіші
й розгорнутіші в міру того, як автор, живучи у вільно-
му світі, щораз більше орієнтується в тому, якої страш-
ної шкоди завдала Москва нашій літературі й науці,
примушуючи письменників творити проти своїх пере-
конань, згідно з засадами „соцреалізму". Типовими для
того часу є статті „Підсоветська література в 1941-1950
р.", „Микола Хвильовий" і, зокрема, „Белінський та
українське національне відродження".

Ця остання стаття варта бодай декількох цитат, бо
ще й досі не переводяться українці, які не можуть про-
снүтися від того тиміаму, яким обкурили москалі Бе-
лінського, а вслід за цим і всі його протиукраїнські
висловлювання. „Для Єфремова, — пише Ю. Бойко, —
образ Белінського затъмарений лише в одному, у від-
ношенні до Шевченка. Вихованій в атмосфері росій-
ського літературного життя, Єфремов неспроможний рі-
шуче порвати з тими уявленнями про Белінського, які

*) Юрій Бойко „Вибране", Мюнхен 1971.

йому нав'язала російська суспільність, крізь окуляри українського лібералізму Єфремов не в силі побачити, що Белінський з голови до ніг російський великороджавник, запалений жерушою пристрастю знищування всього свідомо українського. Цього не помічає Іван Кривецький у своїй студії „Корифеї російської критики і українське письменство” (Львів, 1905), який, сліпо йдучи у трактуванні Белінського за Драгомановим, не спромігся до кінця побачити вивершений і принципово зайлій великороджавницький підхід Белінського до української проблеми” (ст. 149).

Такі ж викривальні щодо нищення української літератури, разом із її носіями в УССР, статті про Івана Дніпровського, Антоненка-Давидовича, Івана Кочергу, В. Підмогильного, а з новіших О. Гончара, як і оцінки еміграційних письменників-викривачів московських злочинів, Д. Гуменної, В. Барки та ін.

Закінчує цей том шевченкознавча студія п. н. „Творчість Тараса Шевченка на тлі західноєвропейської літератури”, в якій впливи чужих авторів на Шевченка чергуються з порівняннями у користь нашого генія. Документальності книжці додають, на жаль нечисленні, ілюстрації унікальних літературно-поліційних документів та світлин.

Українським студентам з різних „славістичних” факультетів, надиханих отим „російським духом”, про який пише Ю. Бойко, необхідно запастися книжкою нашого літературознавця, не зараженою ніякими ворожими „духами”, що насвітлює явища української літератури з єдиноправильної, української точки зору.

У сліди свого професора й дружини вступає пані Олександра Сулима-Бойко, яка, почавши з докторської дисертації про українську новелю, дас ряд доповідей на літературні теми. Після дуже добре опрацьованої доповіді про Лесю Українку (1971), недавно відвідувачі Дому Української Науки в Мюнхені прослухали з великим зацікавленням її доповідь про Агатангела Кримського заходами УТГІ.

Із незвичайною докладністю накреслила доповідачка життя цього феномена, який знову понад 60 мов, „орієнтувався у всьому”, і, вибравши одну тільки ділянку його несамовитої працездатності — українську філологію, підкresлила його незвичайно великий вклад в українське мовознавство. Енциклопедичні знання Агатангела Кримського проілюструвала пані Бойко маловідомим фактом, що коли вибухла совєтсько-фінська війна, то в цілому СССР не знайшлося нікого, крім нашого орієнталіста, що міг писати фінською мовою всілякі ноти і договори!

На запитання і зауваги доповідачка давала вичерпні відповіді.

**ПОДОБАЄТЬСЯ ВАМ НАШ ЖУРНАЛ,
ЗАПРЕNUМЕРУЙТЕ ВАШИМ БЛИЗЬ-
КИМ АБО БОДАЙ ПОРАДЬТЕ ІМ, ЩОБ
ВИСЛАЛИ ПЕРЕДПЛАТУ!**

B. Казанівський

Вже по коляді

Минулого року колядники в Філадельфії на Різдво за новим стилем були дуже прибиті: на дворі виглядало більше на весну, як на зиму. А як же ж то колядувати, коли немає снігу, коли в пальці не заходять зашпори, коли на вікнах немає „ласиць”, а під ногами не скрипить сніг?

Та з колядою на Визвольний Фонд треба було йти, зима чи ні, пасує чи не пасує погода. Тож ми й пішли.

Наша група начислювала менше як тузінь людій різного росту і віку. Молодняка серед нас не було, а шкода, хоч деякі на словах готові „тіло й душу віддати”.

Того року було менше груп колядників, як передніми роками. Ми зустріли невеличку групу туスマвців, більшу сумівську і хор, що збирал на церкву. А бувало груп більше, ніж хат на вулиці, і одна перебігала другу, бо звісно, що для першої і лепта бував більшою.

Трохи радості було, коли по довгих роках зустріли Андрія Шикерика, який мав не тільки трьох співаків, а ще й мандоліну. Звичайно ця зустріч бандерівців з мельниківцями відбувається в товариській атмосфері: бажаємо одні одним радісних свят, успіхів в коляді і — в житті. Отак погуторимо, обнімемося і розходимось.

Таких зустрічей ми мали багато в дільниці 24-ої вулиці, і треба візнати, що з кожним роком вони стають сердечнішими. Можливо, що доживемо до часу, коли підемо разом. Та чи буде тоді голос, щоб заколядувати?

З віком і характери змінюються. От хоч би взяти одного пана доктора. Він нашу коляду приймав кожного року дуже ввічливо і бувало чарку ставив. А того року наче не той став. Хоч двері відкрив, та спершу поспітав:

- На що колядуєте?
- На Визвольний Фонд, — відповідаємо.
- О, та це партія, а я до партії... ви знаєте... не належу. Але колядників за звичаем випадало б прийняти.
- Так би зразу й сказали, а то ні сяк, ні так, — котрийсь із колядників кинув репліку.
- Заколядували. А двоє докторових внучків

пильно вдивлялися в колядників, карбували у своїх голівках наші слова.

Дідусь поглядав теж то на внуків, то на нас і — розпромінювався. На устах заграла усмішка вдоволення. Чому? Бо злагнув вагу української коляди на чужині.

Було трохи і прикрих випадків.

Застукали до дверей одного господаря, який роками докоряв, що ми його хату одного разу помилково оминули. Застукали і в дверях стала господарева донька, молоденька дівчина. На привітання „Христос рождається!” — відповіла запитом:

— На що колядуєте?

— На Визвольний Фонд, — каже наш міхочоша.

— Не приймаємо! — з притиском відповіла дівчина.

— То передайте для всіх у родині наші найкращі різдвяні побажання, — це вже я сказав, щоб батько зізнав, що ми його хати не минули.

— Все одно не приймемо, — з схидною усмішкою відповіла дівчина і тріснула дверима.

Ми відійшли геть. Я йшов і відганяв думки, які настирливо зарисовували образ недавноМи нулого.

Мій синок був ще малий. По тяжкій роботі я брав його до парку, а по дорозі до нас прилучувалася мила дівчинка, яка оце не прийняла нашої коляди, з своїми старшими братчиками. Громадкою простували ми до парку, дряпалися на невисокі скелі коло музею. Мені серце билося з тривоги, щоб котресь не впало. Для дітей це була велика радість. Коли вже сонце заходило, ми верталися додому. Діти з рум'яними личками, зі сміхом, задоволені маршували. Співали якусь пісню до маршу. Я починав звичайно улівську, а діти підтягали.

Чи міг я тоді подумати, що ця дівчина не прийме мене з колядою? Не хотілося вірити, бо сама вона вже не одну акцію провела в обороні традицій. Виходить, що й деякі студенти не розуміють, що це таке традиція.

Цур та пек з тими думками! Їх я перервав у хаті інж. Гевка. Заколядували ми разом з господарями. Повіншували, як звичай велить, а господар подякував. „Поки ще є на чужині ко-

лядники, — сказав, — то й Різдво буде нагадувати Україну”.

Ми на додаток ще заколядували, бо родина Гевків варта цього.

А ось Сільвестер Луців, коли бувало виїжджав на Різдво, то перед тим завжди приносив свою коляду на Визвольний Фонд. Того року радів дуже, що може послухати нашої коляди і сам помагав своїм чудовим баритоном. Його синок Генць підтягав своїм хлоп'ячим диктантом.

І так з хати до хати сердечно вітали нас господарі і наказували на другий рік, як Бог дозволить дочекати — не минати їх. Як мило було згадувати всіх тих скромних, але великих своїм патріотизмом людей, які радо приймали колядників, щоб підтримувати наші традиції на чужині!

ІЗ ЗАХАЛЯВНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ХРОНІКА ПОТОЧНИХ ПОДІЙ

В останньому випуску „Хроніки поточних подій”, що виходить російською мовою, звертають на себе увагу такі матеріяли:

Відкритий лист „Групи Російських Националістів” до видавців „Українського Вісника”. Лист починається словами: „Зустріч з вашим друкованим словом була схвильованою близькістю, спорідненням світоглядів у багатьох проблемах, хоч іноді відчувається ваше невір'я в Росію, — а ми віримо”. Далі йде виклад морально-релігійної і суспільно-політичної позиції „російських націоналістів”.

Примітка редакції: Очевидно, цей лист є реакцією на переведену „Українським Вісником” аналізу докumentів Демократичного Руху, до якого „пришито” українців і який виразно стоїть на позиціях „єдиної і неділімої” Росії.

Самотній літописець „Партія бінго”. Москва 1970. Дія оповідання відбувається в наші дні. Декілька інтелігентів ведуть за часм розмову, що перескачує з філософії і богослов'я на літературу та історію. Написана в 1839 р. і видана в 1930 р. книжка маркіза де Кюстіна „Миколаївська Росія”, що лежить на столі у господаря, надає розмові нового напряму. Починається „гра в бінго”. За „фішки” в ній правлять цитати з книжки. Виграти „фішку” можна, знайшовши „взаємно неоднозначну відповідність” до даної цитати з сучасності. Наприклад: „Російська проста людина, — пише маркіз де Кюстін, — дістас на своєму віку від свого пана ударів не менше, як робить поклонів”. — „Уже в 1939 р., хоч під час незаконного ведення слідства ще били, по-

клони зникли зовсім. Вітаючи своїх вождів, трудачі не кланялися, а вставали". Або: „Усі займаються тут шпигунством з любові до мистецтва — писав де Кюстін, — навіть не розраховуючи на винагороду". — „Пильність надзвичайна властивість простих радянських людей. Пильність і доносицтво — зовсім відмінні речі".

НОВЕ ДЖЕРЕЛО НАРКОТИКІВ У ПІВДЕННО-СХІДНІЙ АЗІЇ

Пол Роджерс, голова конгресової Підкомісії охорони здоров'я і оточення, заявив, що широкі простори землі, т. зв. Золотий Трикутник у Південно-Східній Азії використовується тепер під плянтації для вирощування маку, з якого продукується морфій і геройну. Су-проти цього нового джерела наркотиків Туреччина, що дотепер у продукції маку стояла на першому місці, „відійшла в далеку тінь".

„Якщо, — сказав Пол Роджерс, — уряд ЗСА не вживе драстичних заходів для порозуміння з місцевими урядами, Америка стане віч-на-віч з найбільшою як будь-коли небезпекою наркотизації своєї молоді".

Золотий Трикутник — це гірський пустельний обшир поміж Таїландом, Бірмою і Ляосом, де вирощують щороку 1000 тонн опіуму, — на 600 тонн більше, ніж продукували у Туреччині перед тим, як її уряд підписав із ЗСА угоду про максимальне обмеження площин під культуру маку.

Золотий Трикутник розташований на висоті 3000-7000 стіп над рівнем моря і доступ до нього можливий лише для місцевих племен. Донедавна в Південно-Східній Азії вдень і вночі працювало 16 рафінерій, де маковий сік переробляли на морфій або чисту геройну. Тепер число їх збільшилось до 24-х.

Морфій і геройну транспортується до Бангкоку, а далі повітряною лінією до Південного В'єтнаму і Гонг Конгу, звідки їх перешлються до Окінави, Японії, З'єднаних Стейтів та інших країн.

Прикордонні патрулі, що контролюють 1000-милеву границю Золотого Трикутника, складаються лише з тисячі вояків. „Найвища пора, — заявив Пол Роджерс, — укласти з урядами Таїленду, Бірми і Ляосу такий самий договір про спільну боротьбу з продуcentами наркотиків, як його підписано з урядом Туреччини".

„ІЗВЕСТИЯ” ЗАПЕРЕЧУЮТЬ

Урядовий пресовий орган СССР „Ізвестия” недавно виступив із запереченням того, що в психіатричних лікарнях СССР опозиційно настроєним інтелектуалістам силою дають ліки з метою змусити їх погодитися з незаконними діями комуністичного режиму.

Це вперше в совєтській пресі порушено таке неприємне для партії й уряду питання, над яким ідуть розмови в Советському Союзі й на Заході.

Стаття в „Ізвестіях” називає закиди „абсурдними” та обвинувачує у фабрикуванні „вигадок” західно-

европейську пресу, радіо „Вільна Европа” та організацію „Міжнародна Амнестія”, що бореться за права людини. Газета заперечує загальновідомі факти, що в соцістських психіатричних лікарнях тримають цілком здорових людей.

А ДЕ Ж СТАЛІН?

Прославлений советською пропагандою генерал С. Штеменко у своїй надрукованій в січневому числі „Голосу Родині” ювілейній статті п. н. „Крах бліцкригу і сучасність” пише спеціально для емігрантів таке:

„У груднево-січневих боях 1941 року під Москвою з наочною переконливістю не тільки проявилася непереможна воля нашого Верховного Головнокомандування, його вміння зорганізувати в тяжких умовах стратегічний контрнаступ, військову майстерність командирів і штабів, відвага і мужність солдатів, але й ті корінні переваги, які були на нашій стороні і які привели кінець-кінець до розгрому гітлерівської Німеччини. Ці переваги беруть свої джерела в нашому радянському соціалістичному укладі, в його нездоланній силі, в мудрому керівництві Комуністичної партії..."

А де ж, товаришу Штеменку, Сталін? Нема? Випарував з пам'яті генерала, який стонадцять статтей написав був свого часу, прославляючи „наймудрішого в історії людства воєначальника”, „творця перемоги над Гітлером”, „незрівнянного стратега і тактика, товариша Сталіна”?

З'ЇЗД АМЕРИКАНСЬКОЇ КОМПАРТІЇ

В Брукліні, у готелі „Тауерс”, відкрився 19 лютого 20-ий з'їзд американської комуністичної партії, на який прибуло 275 делегатів з 34 стейтів. Делегати китайської і альбанської компартії на з'їзд до ЗСА віз не одержали. Не видано також візи делегатові КПСС — директорові Інституту марксизму-ленинізму Фьодорову. Сторонніх осіб на з'їзд не допущено.

Американська компартія, за словами її голови Гуса Голла, має 15.000 членів, що є, звичайно, цифрою применшеною. Про десятки тисяч комуністичних платників і неплатників поплентачів, агентів легальних і нелегальних, що прикриваються під назвою „лібералів”, Гус Голл не згадував.

Перед відкриттям з'їзду Голл заявив журналістам, що подорож президентом Ніксоном до Пекіну має не мірові цілі, а є спробою використати політику Мао Тсєтунга для розпалювання незгоди поміж „соціалістичними країнами”.

ТУСМІВЦІ — ПРОТИ ВИСТУПІВ ЄВТУШЕНКА

Ціла Управа ТУСМ'у, Осередку Діяльності в Нью Йорку і декілька членів цвого Осередку — 6 дівчат і 7 хлопчиків — перервали читання поезій Світлана Євтушенка у четвер 2-го березня ввечері у Квінс Коледжі в Нью Йорку.

Через кілька хвилин після того, коли московський поет почав декламувати вірш, група дівчат-тусмівок встала зі своїх місць і почала голосно викрикувати слова протесту: „Гіпокрит!”, „Звільніть Україну” та ін. Крім того вони розкидали по всій залі спеціально приготовані летючки.

В міжчасі, коли вигуки протесту звернули до себе увагу присутніх, хлопці непомітно дійшли до сцени і пробували вирвати з рук Євтушенка мікрофон. Один із хлопців таки дістався до мікрофона і почав голосно кричати: „Звільніть Україну!” Але сторожа вилучила електрику, і тільки частина присутніх почула ці вигуки. Усіх тусмівців вивели із залі, але нікого не арештували.

Коли Євтушенко знов почав декламувати, то троє тусмівців, які дотепер не брали участі в демонстрації, кинули в залю кілька „смердючок” — і непомітно вийшли. Багато людей мусили залишити свої місця і також вийти надвір.

Після концерту Євтушенка запрошено на прийняття на кемпус коледжу. Тусмівці проводжали його вигуками: „Лицемір!”

„300-ЛІТТЯ МОСКОВСЬКОГО ТЕАТРУ”

Є. Рубісова у своїй статті під цією назвою, надрукованою в ньюоркському „Новому Русському Слові”, з московської шовіністичної точки зору пише про початки театру в Росії.

„У Франції зачин театральної драми, — пише вона, — відноситься лише до 11 стол. нашої ери, еспланський придворний театр почав своє існування в XIV стол. Новий розквіт італійського театру збігається з епоховою Відродження — XIV-XVI стол.

„Не можна сказати, що російському народові чуже театральне видовище. Навпаки, різноманітні народні вистави, скомороські дійства користувалися надзвичайною популярністю в стародавній Русі. Скоморохами називали мандрівних веселунів акторського племені. Вони були споріднені з німецькими „шпільманами” — предками „шавшпілерів”, французькими „жонглерами”, скандинавськими „спельманами”. Коли з'явилися на Русі скоморохи сказати тяжко. На одній з фресок Софійського собору в Києві, що належить до 1037 року, зображені цілі сцени скомороських вистав. В одному з найдавніших російських літописів згадується скоморохів у 1068 році...

„Але намагання затримати народ у „благочесті”, що особливо проявилось в епоху царювання царя Олексія Михайловича, який перебував під сильним впливом духовенства, позначилося заборонами всякого роду народних розваг. В той час, як в Англії вже з 1592 року писав свої безсмертні твори геніальний Шекспір, в Росії всіляко спротивлялись виникненню театру. 1648 року цар Олексій Михайлович видав відомий указ, в якому найсуворіше заборонено вистави скоморохів...”

Надзвичайно характеристичний цей уривок зі статті московської фальшивниці, яка історію України, а зокрема його театру включає в історію дикої, бузувірської Москви, що навіть театральне мистецтво, яке поширювалось з України на Московщину, приписує москалям. А що вже й казати про Софійський собор — ви-

твір українського генія, і про Київ — „московське місто”, що в тих часах був центром української національної революції!

На жаль, і досі по американських, німецьких і французьких університетах московські та московфільські професори саме в такому дусі навчають молодь.

К. Р.

ЧОГО ВЛАСНЕ ХОЧЕ п. БІЛИЙ?

У газеті „Казак”, що виходить у Франції, з'явилася в грудні м. р. насичена злобою стаття „В обороні невід'ємних прав Козачого народу”, підписана відомим хіба втасмниченим особам „Козачим Американським Комітетом Громадян ЗСА”. Її стиль і весь її зміст разючо нагадують писання на цю тему „отамана” Білого.

Очевидно, справа т. зв. Козакії — справа осіб, цією справою зайнтересовані. Але писати про „єдність козачого народу і цілісність його території” щонайменше наївно, коли взяти під увагу, зокрема, кубанців, пра-внуків славних запорожців, носіїв прадавніх українських традицій, що не тільки свою, українську мовою, але й укладом свого життя, навіть зовнішнім виглядом і військовою уніформою завжди відрізнялись від усіх інших козачих військ.

Шукаючи собі союзників проти українців, автори цієї недостойної статті закидають „українським тоталітарним організаціям” зазіхання на землі інших народів — словаків, білорусів, поляків, румунів, кримських татар...

А виставляючи крапки над „ї” просто пишуть: „Так безцеремонно поступають українці-бандерівці і їхній так званий АВН”.

Шило з цього мішка вилазить, коли неіснуючий Комітет заявляє: „І нас зовсім не здивує, коли... бандерівці постараються усунути із складу АВН і І. А. Білого, який так рішуче і солідарно виступив на сторінках своєї (!) газети „Казак” проти зазіхання на права Козачого народу і його Землі, в тому числі й Кубані збоку українських тоталітарних груп, заражених хворобливим шовінізмом та імперіалізмом”.

Пан Білій, який називає себе кубанським козаком, либо, не знає, чи вже забув історію Кубані і її ролю в роках 1917-20.

І. К-ко

ЧИТАЙТЕ І ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ТИЖНЕВИКИ І МІСЯЧНИК

„Шлях Перемоги”, „Гомін України”
і „Визвольний Шлях”,
що, стоячи на позиціях українського революційного націоналізму, вносять у життя української еміграційної громади новий багатий зміст і скріплюють перший визвольний фронт, яким є нескорена, вільномісна Україна.